

ОБЩИНА ТРЯВНА

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ТРЯВНА

Период на действие на програмата 2021 г. – 2028 г.

Приета с Решение № 11/25.01.2024г. на Общински съвет – Трявна

Община Трявна

адрес: гр. Трявна, ул. „Ангел Кънчев“ № 21. П.К. 5350

тел.: 0677 6 2496, факс: 0677/62149

email: tryavna@tryavna.bg, www.tryavna.bg

Съдържание

I. ВЪВЕДЕНИЕ.....	4
II. ОСНОВАНИЕ.....	4
III. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА.....	4
IV. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА.....	5
1. ПРИРОДО - ГЕОГРАФСКИ И ТЕРИТОРИАЛНО - АДМИНИСТРАТИВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ	5
1.1. Физико-географска характеристика.....	5
1.1.1. Местонахождение, съседни общини.....	5
1.1.2. Релеф.....	6
1.1.3. Климат.....	6
1.1.4. Полезни изкопаеми.....	7
1.1.5. Хидрография.....	7
1.1.6. Геостратегическо положение	7
1.2. Административно-териториална и социална икономическа характеристика.	10
1.2.1. Статут	10
1.2.2. Население	10
V. ДАННИ И ИНФОРМАЦИЯ, ОТНАСЯЩИ СЕ ДО ОКОЛНАТА СРЕДА	12
1. Въздух.....	12
2. Води.....	14
2.1. Количество на водните ресурси в Община Трявна	14
2.2. Водопотребление в Община Трявна	15
2.3. Качество на водите, използвани за питейни нужди	16
2.4. Влияние на изпускани отпадъчни води върху питейните водоизточници	18
2.5. Основни замърсители на територията на Община Трявна.....	18
3. Отпадъци	20
3.1. Начини на третиране, съоръжения, местонахождение на последните, обхванато население от организираното сметосъбиране и сметоизвозване.	21
3.2. Организирано сметосъбиране и сметоизвозване.	22
3.3. Разделно събиране на отпадъци.	22
2.12. Разделно събиране на битови отпадъци на територията на Община Трявна (хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло) и предварително третиране/ сепариране на битови отпадъци.	25
Рационално оползотворяване на дървесните отпадъци на територията на Община Трявна.....	25
Рационално оползотворяване на текстилни отпадъци образувани на територията на Община Трявна.	25
3.4. Вид и брой на специализираните автомобили за транспортиране на отпадъци:.....	25
3.5. Стари замърсявания с битови и др. Отпадъци на територията на общината извън площадките на предприятия, местонахождение, площ , вид отпадък, рискове за човешкото здраве.....	26
3.6. Предприятия за събиране на вторични суровини:	26
□ “Екоресурс“ ООД, гр. Плачковци, ул. „Билка“ 5	26
□ „Екосервиз“ ООД, гр. Трявна, ул. „Бедек“ 1	26
□ „Скрап метал“ ЕООД, гр. Трявна, ул. „Кавалджийска“	26
3.7. Риск за замърсяване на водоизточниците за питейно водоснабдяване, за водопой на животни, на водни обекти, за замърсяване на чувствителни екосистеми, за замърсяване на почви.....	26
3.8. Чистота на територията на населените места и местата за отдих извън населените места – състояние, честота на почистването, на миенето на улиците, кошчета за отпадъци в населените места.	27
4. Почви и нарушени терени	27
<i>Характеристика на почвата:</i>	27
Почвата, като компонент на околната среда е незаменим, ограничен и практически невъзстановим природен ресурс, което налага опазването му от вредни въздействия и унищожаване, както и неговото устойчиво ползване. Почвата представлява сложна природна система изградена от минерални частици, органични вещества, вода, газове, макро- и микроорганизми. Минералните частици образуват основната маса на почвата, а органичните вещества съставляват 10-20% от химичния състав на почвата. Те са резултат от жизнената дейност на растителните и животински видове. Във почвата са разпространени във вид на торф /растителни остатъци/ и хумус /разложено органично вещество/. Хумусът заедно със съдържанието на вода и газове определя нейното плодородие. Съдържанието на хумус в някои почви може да достигне до 90% от общото съдържание на органичните вещества. Характерно е неговото бавно разлагане от микроорганизмите, което позволява натрупването му в значителни количества в почвата. Той е източник на хранителни вещества за растенията, тъй като при разлагането му се освобождава въглероден двуокис, нитрати, фосфати. Тези съединения са лесно усвоими от растенията. Хумусът, образуван в горния почвен слой се отнася от инфилтриращата в почвата вода в по-долните хоризонти. Чрез обработка на почвата, той заедно с разтворените химични вещества се изнася отново на повърхността.....	27

Почвената покривка е особено важен компонент на природната среда. Образувана в продължение на милиони години, тя се явява огледало за състоянието на ландшафтите и в нея се отразяват и пречупват взаимовръзките между останалите компоненти на природната среда /скали, води, климат, растителност, дейност на човека/. Без почвена покривка е невъзможно съществуването и вегетацията на естествената и културна растителност и природата ни би представлявала една голяма пустош. Почвената покривка е междинно спояващо звено между геолого-геоморфоложката основа, климатичните условия, динамиката на водата и вегетацията на растенията.	27
Благодарение на своето плодородие почвената покривка се явява и много важен природен ресурс. Тя е средство и предмет на труда в селското стопанство. В резултат на дейността на човека плодородието на почвата може да променя /увеличава или намалява/ или да се запазва. Различават се три вида плодородие - естествено, потенциално и икономическо. Първото е свързано с наличието на хумус и други хранителни вещества, образували се през дългия период на естествено развитие на почвите. Потенциалното плодородие се свързва с възможностите за изкуствено увеличаване на хранителните вещества в почвата чрез добавяне на торове с естествен или изкуствен произход. Икономическото плодородие се изразява чрез стойността на произведените земеделски продукти от единица площ върху даден вид почва.	28
4.1. Замяряване на почви с тежки метали и нефтопродукти	31
4.2. Замяряване на почви с пестициди	32
4.3. Замяряване на почвите с устойчиви органични замярители (УОЗ).....	32
Последното пробонабиране и анализ на почвите е извършено през 2019г, както следва: Мониторинг почви - 1-во ниво (16 устойчиви органични замярители, РАН, 6 РСВ, 8 хлорорганични пестициди) - от 6 пункта: 6 бр. почвени проби (по 1 проба от пункт) с 31 бр. показатели на изпитване.....	32
Резултатите от извършените анализи показват, че няма замяряване на почвата с устойчиви органични замярители (УОЗ).	32
4.4. Заблатени почви.....	33
4.5. Ерозирали почви	33
4.6. Замярени с вредни вещества и отпадъци	33
ИЗВОДИ.....	33
4.7. Мерки за устойчиво управление на почвите	33
5. Защитени територии и биоразнообразие.....	35
5.1. Гори – състояние, видово разнообразие, собственост, използване на рекреационни цели, за дърводобив, за други цели.	35
5.2. Билки с търговско значение - находища , използване	37
5.3. Защитени територии – вид , собственост, защитени територии само в обхвата на разглежданата община ли е , или в съседни общини, посещаемост , изходни туристически пунктове, доколко има туристически потенциал, ако няма посещаемост – причини	37
6. Зелени площи в населените места.	47
7. Шум	48
8. Радиационна натовареност	50
9. Управленски кадри	50
10. Икономически	52
11. Финансови - Общински приходи и разходи.....	59
11.1. Приходи.....	59
11.2. Разходи	61
11.3. Структура на разходите по функции.....	62
11.4. Ниво на такси за услуги в областта на управлението на отпадъците и водите сравнени със средното за страната, доколко приходите от такси покриват разходите за дейността	62
12. Демографски	68
13. Социално – икономически.	69
V. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ / SWOT-АНАЛИЗ /.....	71
VI. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА В ОБЩИНАТА	72
VII. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА.....	73
Подцели:	73
1. Главна стратегическа цел: <i>Община Трявна да се превърне в туристически център с национално и международно значение, чрез ефективно и щадящо използване на компонентите на околната среда.</i>	73
3. Специфични стратегически цели	73
VIII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ И ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА	77
СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ, ОТЧЕТ И КОНТРОЛ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА	83
ОРГАНИЗАЦИЯ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО, МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ НА ПРОГРАМАТА	83
ПЕРИОДИЧНОСТ НА АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМАТА ЗА ОКОЛНА СРЕДА/ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ...	84
ОТЧЕТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА ЗА ОКОЛНА СРЕДА ПРЕД ОБЩИНСКИ СЪВЕТ- ТРЯВНА И РИОСВ - ВЕЛИКО ТЪРНОВО.....	84

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Общината е основната административно-териториална единица, в която се осъществява местното самоуправление. От Закона за местното самоуправление и местната администрация произтичат правомощията на органите на местната власт по отношение на процесите на управление на околната среда.

Програмата за опазване на околната среда на Община Трявна за периода 2021 – 2028 г. е изложение на основните цели и задачи на Общината в областта на опазване на околната среда и е основен инструмент за реализиране на националната екологична политика на местно ниво. По същността си, тя е целенасочено планиране на дейностите в областта на околната среда за посочения времеви диапазон.

При разработването ѝ са взети под внимание стратегически и програмни документи, действащи на национално, регионално и местно ниво.

Основните задачи, които се поставят с програмата, са свързани с опазване на околната среда, бъдещи действия за намаляване на вредните последици от човешката дейност, както и изготвяне на план за действие, съдържащ мерки за изпълнение, със заложиени средства и възможности за финансиране.

Програмата за опазване на околната среда е динамичен и отворен документ. Тя ще бъде периодично допълвана съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателство и други фактори със стратегическо значение.

II. ОСНОВАНИЕ

Общинската програма за опазване на околната среда е разработена в съответствие с чл. 79, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда. Тя е изготвена според Указанията на Министерство на околната среда и водите, относно структура и съдържание на общинските програми за опазване на околната среда.

Основното предназначение на общинската програма за опазване на околната среда е да постигне устойчиво решаване на екологичните проблеми в общината и да се запази доброто състояние на околната среда.

III. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Общинската програма за опазване на околната среда е средство за постигане целите на Закона за опазване на околната среда и се разработват в съответствие с принципите за опазване на околната среда, а именно:

- Устойчиво решаване на екологичните проблеми в общината.
- Използване природните дадености на територията на общината за развитие на икономически потенциал и по-специално за развитие на туризма.

Основната цел на Програмата за опазване на околната среда е да се запази доброто състояние на околната среда и постигне устойчиво решаване на екологичните проблеми в Община Трявна, чрез което да се осигури добро качество на живот за жителите на общината и намаляване до минимум на риска за човешкото здраве.

ПОДЦЕЛИ:

- Да идентифицира и анализира проблемите в областта на околната среда на територията на общината, да установи причините и да предложи решения и действия за тяхното преодоляване.
- Да открие приоритетите в разглежданата област.
- Да обедини усилията на общинските органи, държавните институции, населението и предприятията на територията на общината за решаване на проблемите.
- Да аргументира проектите на общината, които тя ще предложи за финансиране.
- Да използва оптимално ограничените финансови и човешки ресурси като ги съсредоточи за решаване на най-приоритетните проблеми.

Основно обаче си остава да бъде променен начина на мислене, както и начинът на живот на хората. При вземането на решения да се търси партньорство и консенсус, да се обединят усилията за опазване на околната среда и да се осъзнава отговорността пред бъдещите поколения.

IV. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

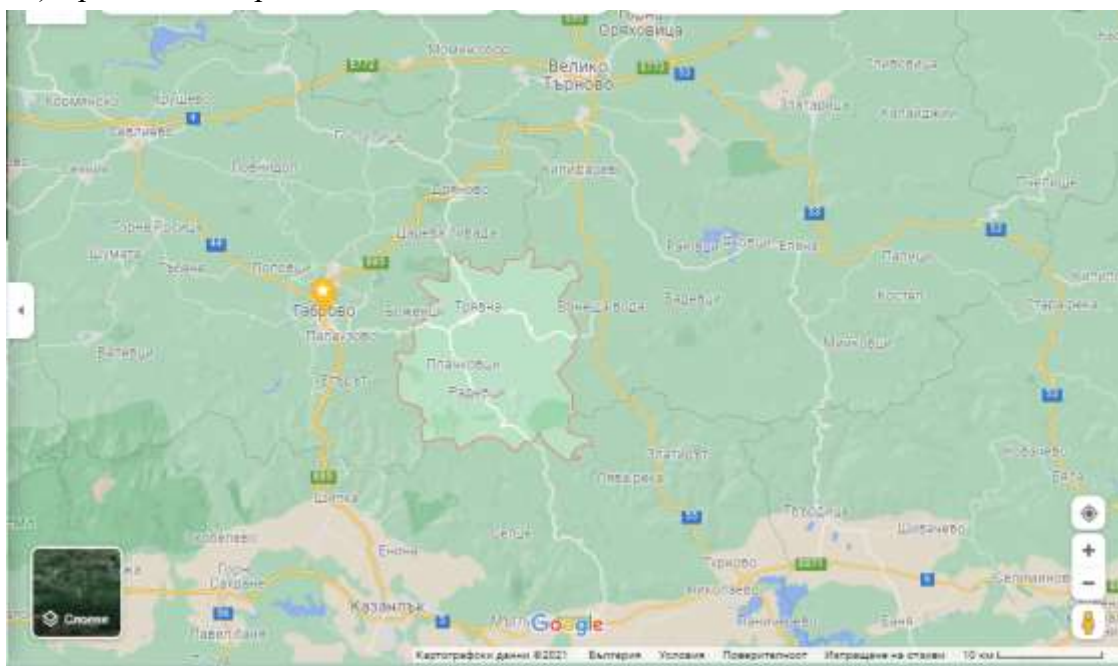
1. ПРИРОДО - ГЕОГРАФСКИ И ТЕРИТОРИАЛНО - АДМИНИСТРАТИВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ

1.1. Физико-географска характеристика

1.1.1. Местонахождение, съседни общини

Община Трявна заема площ от 255 кв. км. Обхваща част от централния Предбалкан и част от прилежащите северни склонове на Централна Стара планина (Тревненска планина).

На запад община Трявна граничи с община Габрово, на север - с община Дряново, на североизток и изток - с община Велико Търново и на юг - с общините Казанлък и Мъглиж. Град Трявна има пътна връзка със следните основни направления: Шипченски проход (до гр. Габрово - 19 км), Прохода на Републиката (до Вонеща вода - 20 км), гр. Велико Търново – 40 км.

1.1.2. Релеф

Релефът на общината е предимно планински и полупланински, включващ част от Главната старопланинска верига и Предбалкана. Площта ѝ се характеризира с голямо разнообразие на теренни форми - същинска планина, речни долини, хълмове, седловини, билни заравнености. Теренът е преимуществено планински, като надморската височина варира между 400 и 1489 м, средната надморска височина на общинската територия е 700 м. Град Трявна е разположен на 435 м НВ, а най-високата точка е връх Бедек. Наличието на множество ручей и малки реки, течащи предимно в овразите, прави околността извън пътищата почти непроходима за механизирен транспорт.

1.1.3. Климат

Климатът е важен компонент на географската среда. Той оказва силно влияние върху останалите компоненти на природната среда – води, почви, растителен и животински свят. Има голямо значение за развитие на селското и горско стопанство, туристическото дело, отделните видове транспорт, строителството и промишлеността.

Територията на Община Трявна попада в зоната на умерено-континенталния климат. Неговите измерения се обуславят до голяма степен от непосредствената близост на планината, от обраслите с гори големи планински повърхности и от начупения релеф. Характеризира се с по-високи минимални температури през лятото в сравнение с тези за страната. Горите влияят върху намаляването на температурите през лятото и запазване на по-високи температурни стойности през зимата. Под влияние на климата влажността на региона е сравнително висока през всички годишни сезони.

Естествената защитеност от големия брой планински възвишения и горски насаждения оказва влияние върху намаляване на скоростта на движение на

въздушните маси и спадане на тяхната сила. Ветровете са непериодични и с разнообразен интензитет, преобладават северните, северозападните и западните ветрове, по долините на реките типичен е вечерният планински вятър.

Зимата в региона е сравнително студена със средни температури за януари от $-5,5^{\circ}$ до $+2,8^{\circ}\text{C}$. Пролетта настъпва късно – в края на март със средни температури за април от $+5,5^{\circ}\text{C}$ до $+16,5^{\circ}\text{C}$. Лятото е прохладно и влажно със средни температури за юли от $+14,6^{\circ}\text{C}$ до $+27,4^{\circ}\text{C}$. Есента е топла, с първи есенни застудявания в края на октомври – началото на ноември. Средните минимални температури за ноември варират между $+2,7^{\circ}\text{C}$ до $+11,1^{\circ}\text{C}$. Периодът, през който няма минусови температури, е средно 196 дни през годината. Регионът се характеризира с висока (2190 часа) годишна продължителност на слънчевото греене. Средната годишна влажност на въздуха е 74 %, като най-ниските стойности – 30 % са през горещите летни месеци, като през периода от края на лятото и началото на есента са характерни продължителни засушавания, въпреки че в района преобладават летните валежи, които достигат до 1/3 от годишната валежна сума - 881 мм/кв.м. Снеговалежите в региона са обилни, максимумът им е в края на януари – началото на февруари. Снежната покривка се задържа средно 110 дни в годината.

Брой дни	Температура на въздуха $^{\circ}\text{C}$	Вятър м / сек	Влажност на въздуха в %
48,6	под 0	над 3	над 70
55,9	0 - 5	0,5 – 3	над 80
107,7	5 – 15	0,5 – 3	30 – 70
146,1	15 – 25	0,5 – 3	31 – 70
6,7	над 25	0 – 0,5	над 30

1.1.4. Полезни изкопаеми

На територията на Община Трявна има находища на черни каменни въглища.

1.1.5. Хидрография

На територията на общината функционира един микроязовир с наименование “Трявна”. Година на въвеждане в експлоатация – 1961г. Залята площ - 40 дка. Водосборен район - дере Хитревци.

Река Тревненска води началото си от Тревненска планина. Общата дължина на реката е 25,8 км; ср.наклон - 2,44 %; ср.надморска височина – 667 м; ширина на речното корито от 3 до 25 м. Дъното на реката е скалисто и с наноси.

Територията на общината е насечена от редица малки реки и дерета.

1.1.6. Геостратегическо положение

Община Трявна е разположена в Северните склонове на Средна Стара планина. Най-ниската точка е на 380 м надм. височина, а най-високата е връх Бедек - 1489 м в югозападната част на общината. През територията и преминават реките Тревненска и

Беличенска, а границите и се очертават от общините Дряново и Габрово на север и запад, на изток граничи с Търновски регион, а на юг билото на Стара планина я дели от Старозагорски регион.

В Тревненския край се намират следи от материалната култура на различни племена и народи, живели тук в продължение на хилядолетия. Вероятно Трявна е възникнала като проходно селище, служещо за връзка между Мизия и Тракия по важните пътища на Яйканлийския (Дъбовския), Тревненския (Мъглижкия), Енинския и Крънския проходи. Удобните проходи през Стара планина отрано били използвани за връзка между Северна и Южна България.

Първите сигурни данни за съществуването на Трявна обаче се откриват в турските данъчни регистри и като година на създаване на Трявна е упомената 1565 г. През 18-19 век Трявна се оформя като стопански и културен център на района. С усет към красотата, вяност към многовековните традиции и любов към българското, тревненските майстори се изявяват най-вече в областта на строителството, резбарството и зографството, които овладяват до такова съвършенство, че ги превръщат в изкуство. Така се заражда, развива и разцъфтява най-старата възрожденска художествена школа по българските земи – Тревненската. Най-значими запазени стари архитектурни паметници са: кулата с часовника и старинния мост (1814-1845г.); единствения запазен в страната възрожденски площад; Даскаловата къща; Славейковото школо и още общо 141 паметници на културата. Специализираният музей за резбарско и зографско изкуство - Трявна е включен в 100-те национални туристически обекти. Шест от архитектурните паметници са с национално значение.

За опазване на това неопенимо наследство с решение 146/1979 г. на Министерски съвет старинната част на града и архитектурно-историческия ансамбъл „А.Кънчев” са обявени за архитектурен и исторически резерват. Културното наследство на града се увеличава непрекъснато с дарения от произведения на изкуството от прочути съвременни майстори - художници, скулптори, резбари.

Още от преди началото на 20-те години Трявна е предпочитан за отдих курорт, а от 1963г. гр. Трявна и гр. Плачковци са обявени за планински курорти.

Умерено-континенталният характер на климата в Тревненската община е добре изразен. Той се формира под непосредственото въздействие на Стара планина. Особено значимо е както наличието на иглолистни и широколистни гори непосредствено до градовете, така и чистия планински въздух. Умереният климат – малки денонощни и годишни температурни амплитуди, отсъствието на промишлени замърсители са ценени и досега от български и чуждестранни туристи. Неопенимо богатство са многобройните видове билки и редки защитени растителни видове.

Релефът и климатичните особености на региона са причина гр. Трявна да бъде избран от Цар Борис III и царица Йоана за построяването на климатичен детски санаториум за белодробни заболявания, открит през 1944 г. Тук е построено и първото в страната ни SOS – детско селище през 1993 г.

Традициите, природните дадености и местоположението на общината са предпоставка за развитието на различни видове туризъм:

- ✓ Културен (младежки, фестивален, специализиран);
- ✓ Познвателен (ученически, младежки);

- ✓ Рекреативен (зимен и летен);
- ✓ Планински (спортен и хоби);
- ✓ Лечебен (зимен и летен);
- ✓ Семейен;
- ✓ Селски;
- ✓ Екологичен;
- ✓ Ловен.

• Количествени характеристики на ресурсите /площ, гори, селскостопанска земя и др. /

ТЕРИТОРИАЛЕН ЕЛЕМЕНТ	ПЛОЩ НА СЪЩЕСТВУВАЩИ ЕЛЕМЕНТИ	
	ха	%
I. ТЕРИТОРИИ С НАЙ-ОБЩО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ		
1. Жилищни функции	1291.8	5.06
2. Обществено-обслужващи функции	5.2	0.02
3. Производствени дейности	167.5	0.65
4. Складови дейности	2.4	0.01
5. Рекреационни дейности, курорти и вилни зони	7.0	0.03
6. Озеленяване, паркове и градини	22.4	0.09
7. Спорт и атракции	22.4	0.09
8. Комунално обслужване и стопанство	1.7	0.01
9. Земеделски територии, в т.ч.:	4237.9	16.64
9.1. обработваеми земи - ниви	2300.1	9.02
9.2. обработваеми земи - трайни насаждения	635.6	2.10
9.3. обработваеми земи -алтернативно земеделие	-	-
9.4. необработваеми земи	1400.2	5.50
10. Горски територии, в т.ч.:	19099.2	74.90
10.1. гори	10244.10	40.17
10.2. горски земи	7102.5	27.86
11. Водни площи	109.7	0.43

12. Транспорт и комуникации	536.6	2.10
13. Техническа инфраструктура	6.00	0.02
ОБЩА ПЛОЩ	25 498.1	
II. ЗАЩИТЕНИ И НАРУШЕНИ ТЕРИТОРИИ		
А. Територии за природозащита – защитени територии и защитени зони	29 348.7	
Б. Защитени територии за опазване на КИН	1.0	0.01
В. Територии с особена териториалноустройствена защита		
Г. Територии за възстановяване и рекултивация	0.0	
Ж. ОБЩА ПЛОЩ с отчитане на припокриването	10 472.0	41.07

1.2. Административно-териториална и социална икономическа характеристика.

1.2.1. Статут

Община Трявна е част от Габровска област.

1.2.2. Население

В настоящата календарна 2021-ва година се извършва преброяване на населението, което все още не е завършило поради което няма официални актуални данни. Според данните от последното преброяване към 01.02.2011г. населението на община Трявна е 11 754 души. В гр. Трявна живеят 9 426 души (80,19 %). Гъстотата на населението е – 46,09 души на кв. км, при 47, 68 души на кв. км средно за страната.

Административно Община Трявна е разделена на 1 кметство и седем кметски наместничества. В състава и влизат двата града – Трявна и Плачковци и още 104 села.

Населението живеещо в тях е както следва:

В гр. Плачковци – 1 796 души; в селата - 532 души.

Населението към 01.02.2011г. в Община Габрово и Община Трявна:

Населено място	Население	%
Общо	134 456	100%
Община Габрово	122 702	91, 26 %
Община Трявна	11 754	8, 74 %

Характерно за демографското развитие на страната е намалението на населението след 1990 г. което продължава и понастоящем. Тези процеси засягат и община Трявна. Динамика на населението може да бъде представена така:

Година на преброяване	Общо население	Градове	Села	% на градското население
31.12. 1934	16380	5797	10583	35,6
31.12. 1946	17414	7515	9899	43,2
01.12. 1956	17697	9309	8388	67,6
01.12. 1965	18491	13322	5169	72,0
02.12. 1975	18876	15619	3297	83,0
04.12. 1985	17967	15914	2053	88,6
04.03. 1992	16450	15038	1412	91,4
01.03. 2001	14391	13501	890	93,8
01.02. 2011	11754	11222	532	95,5

Текуща статистика	
31.12. 2011	9 313
31.12. 2012	9 202
31.12. 2013	9 054
31.12.2014	8 897
31.12.2015	8 696
31.12.2016	8 543
31.12.2017	8 328
31.12.2018	8 151
31.12.2019	7 984
31.12.2020	7 809

Източник: НСИ

От представените данни се очертават два периода в динамиката на населението в общината:

- Период на нарастване по естествен път 1934 – 1975 г.
- Период на плавно намаляване на населението при запазени възпроизводствени структури след 1985 г.

За градовете се очертават три периода в динамиката на населението:

- Период на нарастване по естествен път – 1934-1965 г.;
- Период на нарастване (главно по механичен път) 1975-1985 г.
- Период на плавно намаляване на населението при запазени възпроизводствени структури след 1992 г.

В основата на демографските загуби е отрицателният естествен прираст и миграциите. Тези негативни процеси засягат и населените места от община Трявна, където на 01.02.2011 г. г. изчисленото *налично население на общината* е 11 754 души. В периода между двете преброявания е намаляло населението във всичките населени места на общината в резултат на отрицателен естествен и механичен прираст с 2 637 д, или с 18.3 % (с около 1.83 % средногодишно).

Естественият прираст на населението е отрицателен. Върху демографската структура влияят процесите на стареене, характеризиращи се с ниска раждаемост и висока обща смъртност; засилени са процесите на миграция към големите български градове и към други страни.

V. ДАННИ И ИНФОРМАЦИЯ, ОТНАСЯЩИ СЕ ДО ОКОЛНАТА СРЕДА

1. Въздух

- Анализ на климатичните и метеорологични фактори.

Територията на Община Трявна поради специфичния релеф и местоположение попада в две климатични области: умереноконтинентална и планинска. Надморската височина постепенно се увеличава от 450 м. при гр. Трявна до около 1000 м.

В планинската климатична област, среднопланинска подобласт, влизат северните склонове на Стара планина, където надморската височина варира от около 800 до 1200 м. Планината играе ролята на висока орографска бариера, която ориентира въздушните маси във височина. Ветровете отслабват и променят първоначалната си посока, като се ориентират главно по съществуващите речни долини. Особеностите на релефа на територията на общината, обуславят различни проявления на климатичните фактори.

- Температура на въздуха.

Средногодишната температура за гр. Трявна е + 10, 6 °С, а по склоновете на планината и високите ѝ части се понижава до +1, 5 °С - +7 °С в зависимост от надморската височина и експозицията на склона. Климатичните условия в община Трявна не благоприятстват задържане и сумация на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой.

- Качество на атмосферния въздух в приземния слой.

Под “Качество на атмосферния въздух” се разбира състоянието на приземния слой в атмосферата, определено от състава и съотношението на естествените ѝ съставки и добавените вещества от естествен и антропогенен произход.

Съгласно утвърден от министъра на околната среда и водите годишен график на мобилна автоматична станция (МАС) на Регионална лаборатория (РЛ) Русе към Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС) за качеството на атмосферния въздух (КАВ) през 2018 г., Община Трявна бе включена за измерване на качеството на атмосферния въздух на територията на гр. Трявна. Тази станция е извършила измервания на нивата на озон, серен диоксид, азотен диоксид, азотен оксид, въглероден оксид и фини прахови частици фракция 10 µm. Пунктът за извършване на измерването

беше разположен до сградата на общината. Направената оценка на резултатите от извършените замервания показват, че нивото на ФПЧ_{10} при 90,4 персентил е **61,2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$** , което значително превишава нормата от 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. В тази връзка изискването 90,4% от измерените през годината средноденонощни нива да не превишават нормата за 2018г. не е спазено.

Изводи:

В сравнение с резултатите от предходното изпитване качеството на атмосферния въздух, проведено с МАС на Регионална лаборатория Русе към ИАОС на територията на Община Трявна, тези от 2018г. показват, че нивото на фините прахови частици е намаляло на **61,2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$** , което надвишава малко нормата от 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Във връзка с гореизложеното и с цел избягване превишаването на ФПЧ_{10} Община Трявна извършва редовно почистване на улиците в града (метене и измиване) и осъществява контрол на вида горива, които се използват в отоплителния сезон.

- **Основни източници на замърсяване с емисии на вредни вещества /местни и от други общини/**

Спада на промишленото производство доведе до намаляване на емисиите на атмосферните замърсители, а оттам и до подобряване качеството на въздуха в населените места. Основни източници на замърсяване на атмосферния въздух на територията на община Трявна са транспортните средства и отоплителните инсталации. От направените замервания на качеството на атмосферния въздух през 2018 г. се установи, че всички показатели са в нормата с изключение на ФПЧ_{10} .

Организираните емисии от неподвижни източници - производствени дейности

- **Отоплителни инсталации**

В последните години масово се използват дървата, като средство за отопление през зимните месеци, главно от икономически съображения. Много често се създава дискомфорт поради факта, че сградите са разположени върху пресечен терен и много често нивото на комина на определена сграда не превишава нивото на обитаваните съседни.

- **Емисии от подвижни източници**

Основен източник на емисии от подвижни източници са отработени газове от моторни превозни средства. Непосредствен контрол се осъществява от служба КАТ, ежегодно при технически преглед на МПС. Показателите, които се контролират са: димност, въглероден окис, азотни окиси и въглеводороди.

Има организиран градски транспорт за обществен превоз на пътници в населеното място. Най-висока интензивност на движение на МПС има в гр. Трявна.

- Неорганизирано замърсяване с прах в населените места се наблюдава главно след зимния период, когато изсипаният по улиците пясък в следствие на зимната поддръжка на пътищата се разнася от МПС, с което се увеличава съдържанието на ФПЧ в атмосферния въздух.
- **Неприятни миризми**

На територията на община Трявна няма източници на неприятни миризми.

Въз основа на гореизложения анализ могат да се направят следните ИЗВОДИ:

1. Климатичните условия не благоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой.

2. На територията на общината няма предприятия, от чиято производствена дейност да се емитират вредности в атмосферата.

3. Отоплителните инсталации са основен източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон.

4. Наложително е да бъде извършена газификация на общината, с което ще се намали замърсяването на въздуха с прах, сажди, въглероден диоксид, азотни окиси, въглероден окис и др.

5. В резултат на прилагането на мерки за безопасност на движението през зимата, през пролетта по улиците се натрупва пясък, който при определени метеорологични условия може да доведе до увеличаване на праховото натоварване на градската среда.

6. Необходимо е да продължат дейностите по благоустрояване и почистване на града и населените места.

7. Засаждане на дървета и храсти покрай улиците с цел намаляване на замърсяването от прах и газове резултат от транспортните средства.

2. Води

2.1. Количество на водните ресурси в Община Трявна

Географското разположение на Община Трявна обуславя наличието на собствени водни ресурси, генерирани от валежите. На територията на общината извира и протича река Тревненска приток на река Янтра. Останалите водни течения на територията на общината са къси и с непостоянен дебит.

Режимът на речните води е дъждовно-снежен с пролетен максимум на оттока.

Периодите на пълноводие и маловодие са се утвърдили като важни абиотични фактори на средата. Пълноводието продължава 4-5 месеца като обемът на оттока представлява 60-70% от годишния. Поради неравномерното разпределение на валежите, времето на пълноводие е различно. Периодът на маловодие настъпва в началото на лятото и продължава 3-4 месеца. През този период голяма част от по-малките повърхностни течения пресъхват.

Незначителен дял във водния баланс на общината са естествените и изкуствени водоеми.

Наименование	Залята площ, дка	Завирен обем, хил. м3
Микроязовир Трявна	40	160
Микроязовир Белица	6	15
ОБЩО	46	175

На територията на общината има два минерални извора, които не са достатъчно проучени и изследвани.

2.2. Водопотребление в Община Трявна

Водоснабдителните системи за питейна вода в община Трявна обслужват 99% от населението. По-голямата част от същите се стопанисва от “Водоснабдяване и канализация” ООД – Габрово. Само няколко отделни малки села се водоснабдяват чрез местни водоизточници и водоснабдителни мрежи, невключени в капитала на дружеството. Водоснабдителните мрежи на основните населени места – двата града се поддържат изцяло от “Водоснабдяване и канализация” ООД – гр. Габрово.

Дължината на водопроводната мрежа на гр. Трявна е 98 429 м. от тях външна 45 280 м. и вътрешна 53 149 м. Степента на изграденост на водопроводната мрежа на гр. Трявна е 100%.

Броя на индустриалните потребители на територията на Община Трявна е 84, броя на търговските обекти, бюджет, транспорт и съобщения, строителство, селско стопанство и нематериална сфера - 407. В резултат на средното потребление на питейна вода от индустриални потребители и търговски обекти, бюджет, транспорт и съобщения, строителство, селско стопанство и нематериална сфера е 18 м³/месец на потребител. На територията на гр. Трявна има потребители, които ползват собствени водоизточници.

Дължината на водопроводната мрежа на гр. Плачковци е 39 438 м. от тях външна 22 919 м. и вътрешна 16 519 м. Степента на изграденост на водопроводната мрежа на гр. Плачковци е 100 %.

Общата дължина на вътрешната водопроводна мрежа на Община Трявна е 113 000 м, а общата дължина на външната водопроводна мрежа е 99 801 м.

Водоснабдяването на гр.Трявна се осъществява основно от открити водоизточници - в м. Българка и м. Гръбчево, както и от закрити каптажи в м. Пейчева ливада и м. Извора. Освен посочените, се ползват и други със значително по-малък дебит за кв. Божковци, кв. Хитревци, кв. Стояновци и кв. Раданци, в които квартали са изградени локални водоснабдителни мрежи, несвързани с тази на гр.Трявна.

РИОКОЗ – гр. Габрово контролира следните местни водоизточници:

1. чешмата на „Чучура“
2. чешмата на ул. „Белчо Белчев“
3. чешма на ул. „Кисийска мера“
4. чешма на ул. „Украйна“
5. чешмата под гробищния парк на центъра
6. чешмата до бензиностанцията
7. чешмата на ул. „Хр. Ботев“
8. чешмата в кв. „Късовци“, гр. Плачковци
9. чешмата на ул. „Билка“, гр. Плачковци
10. чешмата в кв. „Тепавици“
11. чешмата на пътя за с. Престой

Освен посочените по-горе водохващания водоснабдителната система включва 96 км. напорни тръбопроводи, водоеми 2000 м³ и 3000 м³ за ниската и висока зона на града, помпени станции, хлораторна станция, водомерни контролни шахти и 6 км градска водоснабдителна мрежа. Напорните тръбопроводи са изпълнени с етернитови и

стоманени тръби, а тези от уличната мрежа - със стоманени, етернитови и чугунени тръби.

Водоснабдителната мрежа в гр.Трявна не задоволява настоящите нужди като обемно развитие. Същото може да се констатира и за качествената ѝ характеристика. Продължителният период на изграждане, неспазването на технологичните изисквания при строителството ѝ (особено за етернитовата част и сградните отклонения), тежкият режим на експлоатация по време, недостигът на водно количество са основните причини за износването ѝ и за относително високите загуби на вода от течове.

2.3. Качество на водите, използвани за питейни нужди

Основен проблем на водоснабдяването на гр.Трявна е недостигът на водно количество и периодично влошаване на качеството на водата вследствие механични примеси. Недостигът на водно количество е следствие от характера на основните водохващания, дебитът на които е зависим от валежите и от липсата на годишен изравнител на водния дебит. Влошаване качеството на питейната вода се явява резултат от липсата на пречиствателна станция за питейна вода и вече поменатия годишен изравнител, който би служил като първичен пречистващ елемент- утаител.

Пречистването на водата за гр.Трявна се свежда до дезинфекционна обработка с хлорни продукти (хлоргаз и натриев хипохлорид), степента на които се следи ежедневно. При валежи се получава често замътване, което води до лоши микробиологични показатели. Въпреки стриктното хлориране на водата процентът на нестандартност на пробите за микробиологичен анализ е твърде висок.

За подобряване водоснабдяването на гр.Трявна преди години е започнато строителство на обект "Водоснабдяване на гр.Трявна от яз. "Нейковци". Досега са изградени двете основни деривации "Плачковска" и "Самариненска" с четири водохващания. Започнато е изграждането на язовирната стена и пречиствателната станция за питейни води.

Водоснабдяването на населените места в Община Трявна се извършва от следните водоснабдителни групи:

Водоснабдителна система	Водоизточник	Естествен ресурс л / сек
„Трявна”	РВ „Гръбчево 1,2” РВ „Българка” К „Пейчева ливада 1,2,3,4” К „Мъглижки извор”	146,03
„Димиев хан”	К „Димиев хан 2”	0,219
„Хитревци”	К „Хитревци 1,2,3”	0,214
„Бангейци”	К „Бангейци 1,2”	0,917
„Бели извор”	К „Бели извор 1,2,3”	13,63
„Нейковци”	К „Нейковци 1,2”	0,292

„Енчовци”	К „Енчовци 1,2”	0,212
„Стойановци”	К „Стойановци 1,2,3” К „Христовци 1,2,3”	1,695
„Белица”	ШК „Белица”	0,510
„Божковци”	К „Божковци 1,2”	0,178
„Мръзеци”	К „Бъзовец 1,2,3”	0,222
„Станчов хан”	К „Станчов хан 1,2,3”	1,295
“Престой”	К “Престой 1,2,3”	0,306
„Кисийци”	К „Кисийци 1,2,3”	0,099
„Черноврѣх”	К „Черноврѣх 1,2,3”	0,042
„Бижовци”	К „Бижовци”	0,007
„Маневци”	К „Маневци”	0,003
„Керените”	К „Керените”	0,248
„Брежниците”	К „Брежниците”	0,033
„Горни Дамяновци”	К „Горни Дамяновци”	0,010
„Кашенци”	К „Кашенци 1,2”	0,026
„Креслювци”	К „Креслювци 1,2”	0,022
„Ралевци”	К „Ралевци”	0,028
„Руевци”	К „Руевци”	0,011
„Уруци”	К „Уруци”	0,003
„Велчовци”	К „Велчовци”	0,023
„Дончовци”	К „Дончовци 1,2,3,4”	0,032
„Късовци”	К „Късовци”	7,46
„Ковачевци”	К „Ковачевци”	1,635
„Милевци”	К „Милевци”	0,020
„Минкино”	К „Минкино 1,2”	0,033
„Райнушковци”	К „Райнушковци”	0,011

Остарялата и амортизирана водопреносна мрежа води до аварийни течове, които изискват много усилия и ресурси за отстраняването им.

2.4. Влияние на изпускани отпадъчни води върху питейните водоизточници

Няма регистрирани замърсявания на питейни водоизточници с изпускани отпадъчни води.

2.5. Основни замърсители на територията на Община Трявна

- **Степен на изграденост, степен на ползваемост и състояние на канализационната система в населените места**

Изграждането на канализация за отпадни, битови и промишлени води започва през 1941 г. в гр. Трявна със строителството на главния канализационен колектор и прилежащите му канализации в част от ниската зона на града. Към момента дължината на канализационната мрежа на гр. Трявна е 20 245 м, която обхваща 71 % от домакинствата. Канализация не е изградена в кварталите Божковци, Хитревци, Стояновци и Раданци. Дължината на канализационната мрежа на гр. Плачковци е 4 694 м.

Видът на канализационната мрежа е смесен тип, т.е. за отпадни и за повърхностни води.

Канализация е частично изградена в гр. Плачковци. Строителството е започнато през 60-те години и е изпълнявано без цялостен проект, хаотично и без спазване на техническите и екологичните изисквания. Канализацията на гр. Плачковци е също смесен тип и се състои от локални канали, включени в реките Късовска и Тревненска.

- **Източници на замърсяване на територията на общината**

Към момента отпадъчните води на гр. Трявна се заустват в новоизградената пречиствателна станция за отпадъчни води на гр. Трявна, но отпадъчните води на гр. Плачковци продължават да се заустват в р. Тревненска, която е водоприемник втора категория.

С финансиране получено от Кохезионния фонд на Европейския съюз и Държавен бюджет на Република България чрез Оперативан програма “Околна среда 2007-2013г.” са изградени:

- ✓ **Пречиствателна станция за преработване на 100 % на отпадъчните води на град Трявна** с капацитет 12 000 ЕЖ при оразмеряване за най-големи товари и с прогноза за целевата 2040 година. Площадката е разположена на повече от 1,5 км извън града и представлява имот с площ от 9,625 дка, непосредствено до реката.
- ✓ **Довеждащ колектор до ПСОВ** с обща дължина от 1 745 л. м, започващ от североизточния край на град Трявна с дюкер под р. Тревненска, продължаващ към изхода за гр. Дряново, успоредно на течението, с четири пресичания през реката.
- ✓ **Техническа инфраструктура, осигуряваща достъпа до станцията и захранването** – пътна част, включително ново мостово съоръжение на р.

Тревненска и реконструкция на Добревския мост, водоснабдяване с дължина на трасето 1 045 л. м и електрозахранване - 1 576 л. м.

Комплексът от сгради и съоръжения е реализиран на застроена и благоустроена площ на повече от 6 дка. Планирана и изградена е компактна станция, която обединява съоръженията, необходими за механичното и биологичното пречистване, както и обеззаразяване на отпадните води. Същите са въведени в експлоатация през месец май 2015 г.

Реализацията на проекта постигна главната цел - подобряване на съществуващата система за управление на отпадъчните води на територията на град Трявна, чрез повишаване качеството на услугите във ВиК сектора на територия на града и ограничаване отрицателното въздействие на заустваните отпадъчни води. Изградената система за пречистване на отпадните води на град Трявна допринася за преодоляване на здравно-екологични рискове и води до положително въздействие върху околната среда, с ползи за качеството на живот на населението и за опазване и възстановяване на биоразнообразието.

Икономическото развитие на община Трявна сочи, че не се очакват съществени промени в структурата на местната икономика. Проблемите със замърсяването на реката ще намалее поради това, че голяма част от отпадъчните води ще бъдат пречиствани.

Остава проблемът с отпадъчните води на гр. Плачковци, като ще се търси финансиране за изграждане на канализация и ПСОВ.

ИЗВОДИ:

От направения анализ могат да се изведат следните изводи:

- Община Трявна изпитва затруднения със снабдяването на населението и икономическите субекти с чиста вода.
- Водозахранването на населените места от тревненския регион е проблем , нерешен от десетилетия, и е определящ за развитието му като уникален туристически център, богат на културно-исторически ценности и известен с лечебно-профилактичните и почивни бази за социален отдих.
- Жителите в общината имат необходимото разбиране за цеността на ресурса и разходват водата пестеливо.
- Загубите във водопреносната мрежа на ВиК са в рамките на средното за страната.
- Питейната вода в общината е с лоши качества в резултат от липсата на пречиствателна станция за питейна вода и вече споменатия годишен изравнител, който би служил като първичен пречистващ елемент-утаител.
- В една голяма част от гр. Плачковци и някои квартали на гр. Трявна нямат изградена канализационна мрежа, което излага жителите на неприятни миризми. Необходимо е до изграждането на канализационната мрежа и ПСОВ за гр. Плачковци.
- Въведените в експлоатация през 2015 г. довеждащ колектор и ПСОВ в гр. Трявна осигуряват:

- ✓ нова и модерна техническа инфраструктура, осигуряваща екологосъобразно пречистване и заустване на битовите отпадъчни води;
- ✓ прилагане на принципа „Замърсителя плаща“, чрез тарифна система за услугите;
- ✓ подобряване на качеството на околната среда и жизнената среда на територията на гр. Трявна;
- ✓ повишаване на атрактивността на Трявна като туристическа дестинация.

3. Отпадъци

На територията на общината се формират различни по характер и вид отпадъци. Видът и генерираните количества зависят от няколко фактора, като разположение на населените места, инфраструктура, плътност на застрояване, брой на населението в тях, дейността на населението като източник на образуването, икономическото положение, промишленост, благосъстояние и др.

Твърдите битови отпадъци са важен екологичен проблем, чието управление е сложен процес, който ако не се осъществява правилно, води до проблеми, произтичащи от замърсяването на основните компоненти на околната среда (въздух, води, почви) и чрез тях въздейства на качеството на живот на хората и развитието на екосистемите.

Изпълнението на Регионалната програмата за управление на отпадъците допринася за подобряване на управлението на отпадъците на регионално и общинско ниво и за изпълнение на националните цели и политики в областта на управление на отпадъците. Програмата предвижда мерки за постигане на следните цели:

- Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване.
- Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонирането им.
- Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда.
- Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците.

Съгласно изискванията на Закон за управление на отпадъците:

- ✓ През месец май 2015 г. е въведено в експлоатация регионалното депо за ТБО, което обслужва общините Габрово и Трявна, с изградена инсталация за предварително сепариране на постъпващия на депото битов отпадък, както и изградена площадка за компостиране на биоразградимия отпадък. Целта на сдружението е постигне ефективно третиране на отпадъците, както и изпълнение на задълженията на кметовете на общините, регламентирани в Закон за управление на отпадъците. Създаването на регионално сдружение е важно условие, което дава възможност да се получава финансиране на проекти в областта на управлението на отпадъците.
- ✓ През 2020 г. стартира проектът за закриване и рекултивация на депото за ТБО на Община Трявна.

Извозването на отпадъка до регионаното депо в гр. Габрово увеличи значително разходите за дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване. Това ще доведе и до вдигане на такса смет за гражданите на Община Трявна.

Ако хората разделят своя отпадък, количеството, което ще се извозва до депото, ще бъде значително намалено и съответно вдигането на такса смет няма да е толкова голямо.

С непрекъснатото провеждане на кампании сред местното население за ползата от разделното събиране на отпадъци се цели промяна в съзнанието на жителите на общината.

Все по-рядко става изхвърлянето на отпадъци извън разрешените за това места и образуването на незаконни сметища.

За да бъде предотвратено това, както и смесването на битовия отпадък с отпадък, който подлежи на рециклиране, е необходим строг контрол и налагане на санкции на нарушителите.

3.1. Начини на третиране, съоръжения, местонахождение на последните, обхванато население от организираното сметосъбиране и сметоизвозване.

Депото за отпадъци на Община Трявна се експлоатира от 1970 г., намира се в местността Габрака в землището на с. Черновръх. Съгласно плана за земеразделяне площадката на депото е обособена в поземлен имот 000315, с начин на трайно ползване сметище, с площ 16,78 дка. Довеждащият път до депото е съществуващ общински път. На площадката на депото няма изградена инфраструктура. С цел изпълнение на плана за привеждане на обекта в съответствие с нормативните изисквания депото е оградено с бодлива тел и е засаден зелен пояс. Площадката на депото граничи със земеделски и горски територии. Поради това, че депото за ТБО на Община Трявна не отговаря на изискванията на Наредба № 8 за условията и реда за изграждане и експлоатация на депа за отпадъци, то следва да бъде закрито и рекултивирано след пускане в експлоатация на регионалното депо за ТБО на Общините Габрово и Трявна. Към момента Община Трявна изпълнява проекта за закриване и рекултивация на общинското депо за отпадъци. За оформяне на рекултивационната повърхност с устойчиви откоси и отговарящи на изискванията на Наредба № 8 (преоткосиране на стръмни откоси) е необходимо разширяване на обекта върху допълнителни площи освен заетите в момента. Това наложи община Трявна да предприеме необходимите действия по промяна предназначението на имотите, които ще бъдат засегнати от рекултивацията и отчуждаване цялостно или частично на същите.

През месец май 2015 г. беше въведено в експлоатация Регионалното депо за битови отпадъци, което обслужва общините Габрово и Трявна. То е разположено на мястото на съществуващото депо на Община Габрово в м. Равнището и местността Хаджийското, имот № 000255 в землището на с. Гръблевци, Община Габрово. Обезвреждането на отпадъците чрез депониране е основна производствена дейност, която се извършва на територията на Регионалното депо за ТБО на общините Габрово и Трявна. Изградена е сепарираща инсталация и площадка за компостиране с цел минимизиране на депонирувания отпадък.

3.2. Организирано сметосъбиране и сметоизвозване.

Община Трявна притежава Регистрационен документ № 04-РД-228-01/13.02.2017г. за извършване на дейности по събиране и транспортиране на отпадъци, които нямат опасни свойства.

Селища на територията на Община Трявна с организирано сметосъбиране и сметоизвозване през цялата година са: гр. Трявна, гр. Плачковци и селата: Азмани, Бижевци, Околии, Генчовци, Скорци, Стайновци, Тодореци, Добревци, Кръстинеците, Радино, Брежници, Енчовци, Драгневци, Носеи, Сечен камък, Маруцековци, Йововци, Белица, Глутници, Армянковци, Райнушковци, Раевци, Мечевци, Маневци, Димиевци, Бангейци, Кашенци, Николаево, Дончевци, Веленци, Зеленика, Станчов хан, Бахреци, Малчовци, Мръзеци, Черновръх, Кисийци, Малки Станчевци, Бърдени, Керени, Томчевци, Христовци, Чакали, Даевци, Фъревци, Радевци, Кръстец, Престой, Рашеви, Милевци, Ошани, Койчевци, Явор.

Селища с организирано сметосъбиране и сметоизвозване само за периода от април до септември: Свирци, Дръндари, Дървари, Ябълковци, Неновци, Креслювци, Ралевци, Руевци, Горни Дамяновци, Горни Радковци, Ножери.

Населените места в община Трявна са обхванати на 100 % от системата на организирано сметосъбиране и сметоизвозване.

Към днешна дата за събиране на отпадъци Община Трявна използва следните съдове:

№	Тип съдове		Материал за изработка	Брой
1.	Контейнер тип „Бобър”	1100 л	метал	140
2.	Контейнер тип „Бобър”	1100 л	пластмаса	310
3.	Кофа	120 л	пластмаса	3500
4.	Кофа	240 л	пластмаса	1200

3.3. Разделно събиране на отпадъци.

„ЕКОБУЛПАК БЪЛГАРИЯ“ АД, е организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки, с която Община Трявна има сключен договор № 309-ТСУ-19/23.12.2019г. Във връзка с това са поставени нови съдове тип „иглу“ за разделно събиране на отпадъци от опаковки – Представител, упълномощен от „ЕКОБУЛПАК БЪЛГАРИЯ“ АД е предал на Община Трявна следните контейнери: тип „бобър“, жълт 1100л – 98 бр.; кофа, жълта 120/240л – 142 бр. Към 31.12.2020г. на територията на Община Трявна са разположени 40 бр. жълти контейнера за разделно събиране на отпадъци от хартиени, пластмасови и метални опаковки от типа „жълто иглу“ с обем 1800л и 40 бр. контейнера за стъклени опаковки от типа „зелено иглу“ с обем 1400л.

През 2020г. „Екобулпак“ АД са предали за рециклиране от градовете Трявна и Плачковци следните количества разделно събрани отпадъци от опаковки:

Отчет за отпадъците от опаковки, събрани и сепарирани от Екобулпак АД от системата за разделно събиране в Община Трявна за 2020г.	
Постъпили отпадъци от опаковки	39,800 т
от тях рециклируеми:	
Хартия	14,050 т
Пластмаса	3,640 т
Метал	0,130 т
Стъкло	13,370 т
Общо рециклируеми отпадъци от опаковки	31,190 т

През 2021г. Община Трявна е сключила договор № 193-ТСУ-21/29.04.2021г. с „ЕКО ПАРТНЪРС БЪЛГАРИЯ“ АД за разделно събиране, транспортиране и сепариране на отпадъци от опаковки и отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло, образувани от домакинствата, административните, социалните и обществените сгради.

С това Община Трявна изпълнява чл. 19, ал. 3, т.7 от Закона за управление на отпадъците. Ефективната работа на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки намалява количеството на депонираните отпадъци, което има положителен икономически и екологичен ефект. Тя осигурява връщането обратно в производството на ценни суровини и материали. Системата за разделно събиране не изисква финансиране или инвестиции от страна на Община Трявна и е безплатна за населението.

Разделното събиране на отпадъци е необходимо:

- за да се спести енергия и да се запазят природните ресурси;
- за да се оползотворят опаковките;
- за да се поддържа чистота в населените места.

Периодично се провеждат кампании за ползата и необходимостта от разделното събиране в училищата и детските градини, раздават се брошури и тетрадки с информационна и образователна цел. Практиката показва, че ангажирането на млади хора в екологични дейности е най-краткият път към формиране на гражданско съзнание по екологични проблеми. Усвояването на знания за разделното събиране на отпадъци ще доведе до повишаване на отговорността на учениците към екологичните проблеми, до изостряне на тяхната екологична чувствителност и по-голямата им ангажираност с опазването на природата.

През 2021г. Община Трявна е сключила договор № 297-ТСУ-21/ 10.09.2021г. отново с „ЕКОБАТЕРИ“ АД за събиране, транспортиране, временно съхраняване, предварително третиране и предаване за оползотворяване и/или обезвреждане на негодните за употреба батерии и акумулатори (НУБА).

„ЕКОБАТЕРИ“ АД е организация по оползотворяване на отпадъци, чиято дейност включва: организиране и управление на дейностите по събиране, транспортиране, временно съхранение, предварително третиране на негодни за употреба батерии и акумулатори /НУБА/, оползотворяване и/ или обезвреждане на НУБА, включително техните компоненти и материали, временно съхранение и транспортиране за рециклиране на образуваните след предварително третиране отпадъци.

Общото събрано количество отпадъци от НУБА (160604) от физически и юридически лица от „Екобатери“ АД за 2020г.:

Общо събрано количество отпадъци от НУБА (160604) от ФЛ и ЮЛ от „Екобатери“ АД за 2020г.	532,00 кг
--	------------------

На територията на Община Трявна са разположени кошчета за разделно събиране на опасни отпадъци (батерии), разположени в магазините и в някои институции:

- Сградата на Община Трявна
- ОУ „проф. П. Райков“
- СУ „П. Р. Славейков“
- ОДЗ „Калина“
- ЦДГ „Светлина“
- Център за социална рехабилитация и интеграция
- Дом за стари хора
- Общинска служба по земеделие
- Кметство Плачковци
- ОУ „Васил Левски“.

Община Трявна има сключен договор № 164-ТСУ-20/21.07.2020г. с допълнително споразумение от 10.09.2021г. с „ЕЛТЕХРЕСУРС“ АД – организация по оползотворяване, чиято дейност се изразява в събирането и транспортирането на излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване /ИУЕЕО/.

През 2020г. гражданите на Община Трявна са предали на организацията по оползотворяване следното излязло от употреба електрическо и електронно оборудване /ИУЕЕО/:

Общо събрано количество отпадъци от ИУЕЕО от „Елтехресурс“ АД за 2020г.	
от ФЛ и ЮЛ	9744,00 кг
от Общински обекти	100,00 кг
ОБЩО	9844,00 кг

Системите за разделно събиране на отпадъци от опаковки, на негодни за употреба батерии и акумулатори /НУБА/, на излязло от употреба електрическо и

електронно оборудване /ИУЕЕО/ не изискват финансиране или инвестиции от страна на Община Трявна и са напълно безплатни за населението.

2.12. Разделно събиране на битови отпадъци на територията на Община Трявна (хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло) и предварително третиране/ сепариране на битови отпадъци.

До началото на 2020г. Община Трявна има сключен договор № 470-ИРСУО-14/14.08.2014г. с „Екобулсорт“ ЕАД за услугата „Предварително третиране на смесени битови отпадъци в регион Габрово“, с допълнително споразумение № 597 – ИЕ – 19/21.09.2019 г. Така Общините Трявна и Габрово изпълняват чл. 19, ал. 3, т. 6 от Закона за управление на отпадъците, а именно „разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло“.

През 2020г. Община Трявна, като част от Регионалното сдружение на общините Габрово и Трявна, е сключила договор № 325-ОПРДНО-20/20.03.2020г. с „МИТ И КО“ ЕООД за услугата „Предварително третиране/ сепариране на битови отпадъци в регион Габрово“.

Рационално оползотворяване на дървесните отпадъци на територията на Община Трявна.

Община Трявна има сключен меморандум за сътрудничество от 11.12.2020г. с „Кроношпан България“ ЕООД, за оползотворяване на дървесните отпадъци, образувани на територията на Община Трявна.

Рационално оползотворяване на текстилни отпадъци образувани на територията на Община Трявна.

През 2020г. Община Трявна има сключено споразумение за сътрудничество с „Хедуей Интернешънъл“ ЕООД, в областта на оползотворяване на текстилните отпадъци, образувани на територията на Община Трявна.

Данни към 2021г.:

Код, наименование на отпадъка, съгласно Наредба № 2 от 23.07.2014г. за класификация на отпадъците	Количество (кг)
20 01 10 – Облекла	8000
20 1 11 – Текстилни материали	

3.4. Вид и брой на специализираните автомобили за транспортиране на отпадъци:

- Мерцедес АТЕГО 2628 К с регистрационен номер ЕВ 4303 АС; специален автомобил
- Форд Тръкс с регистрационен номер ЕВ 4964 ВМ; специален автомобил; закупен на 27.05.2020г.
- Ман 15.220 Ф с регистрационен номер ЕВ 3078 ВМ; специален автомобил; закупен на 11.05.2021г.

- Даф ЛФ 220 ФА с регистрационен номер ЕВ 5825 ВК; товарен автомобил; закупен на 18.10.2018г.
- Ивеко Дейли с регистрационен номер ЕВ 0317 ВВ; специален автомобил; закупен на 26.08.2016г.

3.5. Стари замърсявания с битови и др. Отпадъци на територията на общината извън площадките на предприятията, местонахождение, площ , вид отпадък, рискове за човешкото здраве

Един от основните компоненти на общинската програма за управление на дейностите по отпадъците е намаляване на риска от замърсявания. Тези замърсявания са от строителни, градински, селскостопански и домакински отпадъци.

Една от причините за образуване на незаконни сметища е недостатъчния т административен капацитет в общината, водещ до занижен контрол.

Някои отпадъци като тези от строително ремонтна дейност, които гражданите са задължени нормативно сами да транспортират до сметището, се изхвърлят в околоселищните райони.

Някои от тези нерегламентирани сметища стават традиционни и въпреки полагащите се усилия за почистване създадените навици на хората се оказват непреодолими.

Мерки, които са предприемани за предотвратяване на замърсяването с твърди отпадъци:

Назначени са служители към общинската администрация, на длъжност Гл. специалисти по „Опазване чистотата на териториите за обществено ползване и контрол общински наредби”, които да осъществяват контрол по всички наредби на Община Трявна включително Наредбата за опазване на околната среда на територията на Община Трявна и Наредбата за управление на отпадъците и поддържане на чистотата на територията на Община Трявна

3.6. Предприятия за събиране на вторични суровини:

- “Екоресурс“ ООД, гр. Плачковци, ул. „Билка” 5
- „Екосервиз” ООД, гр. Трявна, ул. „Бедек” 1
- „Скрап метал“ ЕООД, гр. Трявна, ул. „Кавалджийска“

3.7. Риск за замърсяване на водоизточниците за питейно водоснабдяване, за водопой на животни, на водни обекти, за замърсяване на чувствителни екосистеми, за замърсяване на почви.

До настоящия момент не е констатиран риск за замърсяване на водоизточниците за питейно водоснабдяване, за водопой на животни, на водни обекти и чувствителни екосистеми.

3.8. Чистота на територията на населените места и местата за отдих извън населените места – състояние, честота на почистването, на миенето на улиците, кошчетата за отпадъци в населените места.

От 2006 г. поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места се осъществява от Община Трявна.

Със средства събрани от такса битови отпадъци се закупуват кошчетата, контейнери за битови отпадъци и сметосъбираща техника.

В системата за събиране и обезвреждане на отпадъците са обхванати 66 населени места от общо 107. В останалите 41 населени места не се предлага услугата поради обезлюдяването им.

Метенето е основен метод за почистване на тротоарни и улични площи в населени места през пролетно-летния и есенния период. Когато метеорологичните условия позволяват, то се извършва и през зимата. Механизираното почистване на уличните платна и площи се извършва от специализирана автомобилна техника. Уличното почистване включва и миене на улици и площи за обществено ползване, и почистване на регулите. Улиците се мият два пъти годишно. Тази дейност има особено важно значение за подобряване на санитарно-хигиенните условия.

Всичко казано до тук говори еднозначно, че общинското ръководство ясно осъзнава, че чистотата и приветливостта на града са от изключителна важност за неговото развитие като туристически център.

4. Почви и нарушени терени

Характеристика на почвата:

Почвата, като компонент на околната среда е незаменим, ограничен и практически невъзстановим природен ресурс, което налага опазването му от вредни въздействия и унищожаване, както и неговото устойчиво ползване. Почвата представлява сложна природна система изградена от минерални частици, органични вещества, вода, газове, макро- и микроорганизми. Минералните частици образуват основната маса на почвата, а органичните вещества съставляват 10-20% от химичния състав на почвата. Те са резултат от жизнената дейност на растителните и животински видове. Във почвата са разпространени във вид на торф /растителни остатъци/ и хумус /разложено органично вещество/. Хумусът заедно със съдържанието на вода и газове определя нейното плодородие. Съдържанието на хумус в някои почви може да достигне до 90% от общото съдържание на органичните вещества. Характерно е неговото бавно разлагане от микроорганизмите, което позволява натрупването му в значителни количества в почвата. Той е източник на хранителни вещества за растенията, тъй като при разлагането му се освобождава въглероден двуокис, нитрати, фосфати. Тези съединения са лесно усвоими от растенията. Хумусът, образуван в горния почвен слой се отнася от инфилтриращата в почвата вода в по-долните хоризонти. Чрез обработка на почвата, той заедно с разтворените химични вещества се изнася отново на повърхността.

Почвената покривка е особено важен компонент на природната среда. Образувана в продължение на милиони години, тя се явява огледало за състоянието на ландшафтите и в нея се отразяват и пречупват взаимовръзките между останалите

компоненти на природната среда /скали, води, климат, растителност, дейност на човека/. Без почвена покривка е невъзможно съществуването и вегетацията на естествената и културна растителност и природата ни би представлявала една голяма пустош. Почвената покривка е междинно спояващо звено между геолого-геоморфоложката основа, климатичните условия, динамиката на водата и вегетацията на растенията.

Благодарение на своето плодородие почвената покривка се явява и много важен природен ресурс. Тя е средство и предмет на труда в селското стопанство. В резултат на дейността на човека плодородието на почвата може да променя /увеличава или намалява/ или да се запазва. Различават се три вида плодородие - естествено, потенциално и икономическо. Първото е свързано с наличието на хумус и други хранителни вещества, образували се през дългия период на естествено развитие на почвите. Потенциалното плодородие се свързва с възможностите за изкуствено увеличаване на хранителните вещества в почвата чрез добавяне на торове с естествен или изкуствен произход. Икономическото плодородие се изразява чрез стойността на произведените земеделски продукти от единица площ върху даден вид почва.

Фактори за образуването на почвите:

- Абиотични фактори

Абиотичните почвообразуващи фактори са скалната основа, релефа, климата, водите, растителността.

Почвообразуващата скала е материалът от който се образува почвата. Механичният, минералният и химичният състав на основната скала определят водните, физичните и химични свойства, както и хода на химичните процеси в почвата.

Климатът определя хоризонталното и вертикално разпространение на почвите. Той оказва влияние чрез климатичните елементи - температура на въздуха и валежите. Те от своя страна определят количеството на влага в почвата. Температурата на въздуха определя посоката и скоростта на физичните, химичните и физикохимични процеси в почвата. При по-висока температура процесите протичат с по-висока скорост и се увеличава дейността на почвените микроорганизми. Разлагането на органичните вещества и изветрянето на минералните частици протича при наличие на влага в почвата. Преовлажняването ѝ води до забавяне на тези процеси.

Релефът, като климатообразуващ фактор определя вертикалното разпределение на почвите, а чрез надморската си височина, наклона на склоновете, експозицията, определя разпространението на плитките и дълбоки почви. При по-големите наклони, валежните води отнасят изветрителната кора. Поради това по склоновете почвената покривка е тънка или почти липсва. Обратно - дълбоките почви се образуват в равнините, низините и котловините.

Водите са важен фактор за протичане на всички почвообразуващи процеси - изветряне и ерозия. Наличието им обуславя образуването на някои от почвените типове.

- Биотични фактори

Биотичните фактори са растенията, микро- и макроорганизмите в почвата.

Растителността се явява главен източник на органични остатъци в почвата. В зависимост от характера и в почвата се натрупват различни по количество и химичен

състав растителни остатъци. Те определят нейното плодородие. Горската растителност в България е повлияла за образуването на сивите горски почви, канелените горски почви и др. Тревистата растителност в сравнение с горската внася в почвата по-голямо количество органични вещества. Под нейно влияние са образувани едни от най-плодородните почви - черноземните, канелените, алувиално-ливадните и др., а блатната растителност определя образуването на смолниците. Растителността определя водния и топлинния режим на почвата, определя нейната структура и я предпазва от ерозия.

Микро- и макро организмите участват в минерализацията на органичното вещество в почвата и я обогатяват с хранителни вещества, необходими за развитие на растенията.

- Антропогенни фактори

Стопанската дейност води до промяна на състава и свойствата на почвите, като подобрява, запазва или намалява тяхното плодородие. Освен това стопанската дейност води до замърсяване на почвите с тежки метали, деградирането им или намаляване на техните площи.

- Почвено-географско райониране

Територията на България се характеризира с голямо разнообразие на почвената покривка, поради влиянието в България на четири големи почвени провинции - Степна и лесостепна източноевропейска, Средиземноморска южноевропейска, Горско атлантическа западноевропейска и Влажна субтропична черноморска. Представена е от 15 почвени типа, в които се разделят 42 подтипа. На територията на България се отделят три почвени зони:

- Севернобългарска лесостепна почвена зона - обхваща Дунавската равнина и Предбалкана /до 600-700 м н.в./. В посока от север на юг промяната на почвообразуващите скали, климата и растителната покривка обуславя и промяна на почвените типове и техните съчетания.
- Южнобългарска ксеротермална почвена зона - обхваща територията на Южна България /до 700-800 м.н.в./. Поради по-разнообразния и по-топъл преходно-континентален климат и ксерофитна растителност са се формирали специфични почвени типове.
- Планинска почвена зона - обхваща планинските райони /над 700-800 м.н.в./, покрити с широколистни и иглолистни гори, както и обширни пасища и ливади с различни вариации на планинския климат.

- Ерозия на почвата

Ерозията на почвата е процес на разрушаване, пренасяне и отлагане на почвените частици чрез вятъра или валежните и поливни води. Ерозираните земи са със скъсен почвен профил, изсветлена повърхност, често набраздена от линейни ерозионни форми и води до силно намаляване на плодородието на почвата. Поради това тя е един от най-сериозните глобални фактори за деградация и опустиняване на почвите.

Всяка година ерозията е бич за повече от половината земеделски земи в България. Около 60% от територията на страната е засегната в различна степен от ерозионни процеси.

Обикновено на 4-5 години веднъж през пролетта силни ветрове и суховеи отнасят стотици тонове плодородна почва, което довежда до загуби на хумус, торове и засети култури.

В полупланинската част на региона на наклонени терени, водната ерозия е в по-малка степен изразена поради естественото затревяване и самозалесяване на земите, които не се обработват.

- Засоляване и вкисляване на почвите

За много типове почви е характерна висока естествена киселинност. Антропогенно вкислените почви се образуват чрез киселите валежи, около ТЕЦ и химически заводи с радиус на действие на киселите валежи около 50 до 100 км. Почвите деградират поради загуба на калций, магнезий, калий; обогатяване на алуминий; внасяне на вредни серни съединения - основно от дългогодишно минерално торене с хидролитично кисели азотни торове, когато то се извършва без съпътстващо фосфорно и калиево торене.

Съгласно утвърдената от изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви – I ниво, широкомащабен мониторинг през 2019 г. е извършено наблюдение в 115 пункта от мониторинговата мрежа, от които са взети 690 броя почвени проби за анализ, като за всяка почвена проба се анализират по 64 броя показатели.

Най-близката регионална лаборатория е в гр. Велико Търново. През 2019г. са планирани и извършени дейности съгласно Годишната програма за мониторинг:

- I ниво, широкомащабен мониторинг: обособени 5 пункта, 30 бр. анализирани проби;
- II ниво, интензивен мониторинг: обособени 4 пункта, 32 бр. анализирани проби.

Почвите в Тревненско варират от слабо до средно кисели. Резултатите от анализите на провеждания мониторинг II ниво (вкисляване) през годините не показват промени в стойностите на вредна киселинност на почвата в пунктовете, в която тя се проследява.

По данни от наблюденията върху процесите на вкисляване в мрежата за мониторинг по киселинност на почвите в обработваемите земи у нас свидетелстват за очертаване на трайна тенденция към запазване на обменната киселинност в антропогенно вкислените почви, въпреки намаленото потребление на хидролитично кисели минерални торове.

Почвите на територията на Община Трявна

На територията на Община Трявна най-разпространени видове са сивите и тъмносивите горски, кафявите горски, планинско ливадните, алувиалните и делувиалните почви.

Сивите горски почви се характеризират с добре диференциран по механичен състав профил. Образувани са при условията на преходно континенталния климат и подчертаното влияние на горската растителност (дъб, габър, клен, липа и др.) върху кафяво-червеникави глини,

изветрителни продукти на мергели, варовици, карбонатни и безкарбонатни пясъчници и други. По механичен състав тези почви са средно пясъчливо-глинести в орния хоризонт и тежко-пясъчливо глинести до леко глинести в илувиалния хоризонт. Притежават средна до ниска водопропускливост, висока водозадържаща способност и неблагоприятен въздушен режим.

Кафявите горски почви са разпространени върху високите склонове на Стара планина - в места с надморска височина над 1000 метра. Те са силно ерозирали, имат лек механичен състав и се отличават с ниско плодородие. Образувани са върху кисели скали, пясъчници и глинести шисти. Подходящи са за отглеждане на ръж, овес и картофи, но се нуждаят от варуване и комбинирано торене.

Алувиалните и делувиалните почви са разпространени предимно по поречието на река Тревненска. Намират се на заливните тераси на реките и са богати на скални материали и хумусни вещества. Задържат по-продължително време влагата и са подходящи за отглеждане на зеленчуци. За повишаване на плодородието им е необходимо да се предпазват от заблатяване и засоляване. За съжаление, относителният им дял е малък на територията на Община Трявна.

Като цяло на територията на общината не се наблюдава замърсяване на почвите и състоянието им се характеризира като добро. Няма данни за замърсявания на почвите или наличие на значителни проблеми, които да застрашават състоянието им. Важно е да се отбележи, че почвите са компонент, върху който всяко бездействие и неспазване на нормативните изисквания за опазване на води, въздух, отпадъци въздейства отрицателно и ги замърсява локално или дифузно от организирани и неорганизиран източници, включително и трансгранични въздействия. Именно поради това е важно да се следи за тяхното състояние, а така също да се опазват останалите компоненти на околната среда, тъй като те пряко въздействат върху почвите и почвеното плодородие. За подобряване състояние на почвите и устойчиво управление на земите спомага:

- балансираното торене на отглежданите селскостопанските култури и по-малко използване на продукти за растителна защита;
- използването на съвременни продукти за растителна защита, които са с кратък период на полуразпад, не се акумулират в почвата и не предизвикват замърсяване на почвите с пестициди;
- контролирането и ограничаването на емисионното замърсяване на въздуха, водите и управлението на отпадъците от РИОСВ;
- въвеждането на нови екологосъобразни технологии в производствените процеси, допринасящи за намаляване на деградацията на почвите;
- внедряване на проекти в областта на биологичното земеделие.

4.1. Замърсяване на почви с тежки метали и нефтопродукти

В Община Трявна няма производства, които да замърсяват почвите с тежки метали /олово, мед, цинк, арсен, кадмий, никел, хром/ и нефтопродукти.

Като единствен значим източник на замърсяване с оловни аерозоли могат да бъдат идентифицирани моторните превозни средства с бензинови двигатели. Потенциално замърсени с олово са земи в крайпътните зони с ширина 15-25 метра. През района не

преминават главни и първокласни пътища, което обуславя по-малка интензивност на трафика. Съществуващата пътна мрежа обслужва главно нуждите на местното население. Междуселищният обществен транспорт разполага с автобусен парк изцяло на дизелово гориво. Независимо че няма конкретни изследвания, въз основа на горепосочените обстоятелства може да се направи изводът, че няма наднормено ниво на замърсяване с тежки метали на почвите в района.

4.2. Замърсяване на почви с пестициди

Високата химизация на българското земеделие през 70-те и 80-те години на миналия век довежда до оставането на стотици тонове залежали и негодни за употреба продукти за растителна защита (ПРЗ - пестициди). Тяхното съхранение в полуразрушени складове и стопански постройки на бившите ТКЗС и АПК създава постоянна заплаха от замърсяване на почвата и подземните води, от натравяне на хора и животни.

С финансовата помощ на МОСВ и МЗХ през последните години в общините на територията на РИОСВ - В. Търново са обособени 12 бр. складове - в 12 общини и 4 площадки с общо 46 бр. „Б-Б” кубове, където надеждно и екологосъобразно се съхраняват около 550 000 кг забранени и излезли от употреба пестициди.

4.3. Замърсяване на почвите с устойчиви органични замърсители (УОЗ)

Последното пробонабиране и анализ на почвите е извършено през 2019г, както следва: Мониторинг почви - 1-во ниво (16 устойчиви органични замърсители, РАН, 6 РСВ, 8 хлорорганични пестициди) - от 6 пункта: 6 бр. почвени проби (по 1 проба от пункт) с 31 бр. показатели на изпитване.

Резултатите от извършените анализи показват, че няма замърсяване на почвата с устойчиви органични замърсители (УОЗ).

Складове и „Би-Би“ кубове със забранени и негодни за употреба пестициди

Постоянни пунктове за мониторинг на почвите - I- во ниво, тежки метали

Постоянни пунктове за мониторинг на почвите - вкисляване

4.4. Заблатени почви

На територията на общината няма заблатени почви.

4.5. Ерозирали почви

Големите наклони на терените, обемът и интензивността на валежите в съчетание с почвените условия са част от факторите, които определят интензивността на ерозията. Естествената ерозия се ускорява под влияние на човешката дейност. Незасетите обработваеми земи са подложени в пъти на по-интензивни ерозионни процеси в сравнение с почви под горска покривка. Широколистните насаждения в горския фонд, със своите водозадържащи функции имат изключителна роля за предотвратяване на ерозионните процеси. Незаконните масови сечи, провеждането на голи сечи и подмяната на широколистните с иглолистни култури провокира ерозионните процеси. В общината няма данни за силно ерозирали почви в района.

4.6. Замърсени с вредни вещества и отпадъци

Замърсяванията, които са установени, са от промишлени отпадъци – главно дървесни остатъци, при преработката на дървесина; строителни и битови – около населените места и крайпътните артерии в общината.

ИЗВОДИ

1. Почвите в Община Трявна са бедни на хумус, слабо плодородни. Не са регистрирани замърсявания на почвите с нитрати от предозирано торене.
2. Не са правени проучвания на почвите в района за замърсяване с тежки метали, нефтопродукти и др. вредности, но не са налице и значими източници за подобен род замърсяване.
3. Почвите в района не са замърсени с пестициди, не са вкислени или засолени, а също не са силно повлияни от ерозионни процеси.

4.7. Мерки за устойчиво управление на почвите

Опазването на почвите изисква комплексен подход и последователни действия. Уврежданията на почвите са в резултат на неустойчиви, вредни за околната среда, производствени практики във всички сектори на икономиката. За предотвратяване на тези процеси е необходима последователна политика, подходяща нормативна база и значителен финансов ресурс (стимулиращ/ поощряващ). Не малък фактор е влиянието на човешката дейност. От уменията и знанията на всеки един член на обществото, съществено зависи опазването и съхранението на почвите за следващите поколения.

Понастоящем липсват мерки за опазване на почвите. Това е основната причина поради която предприетите мерки за опазване на почвите са повече индиректни отколкото директно ориентирани и последователни, както се изисква от Закона за почвите. Действията са свързани предимно с превантивния контрол чрез процедурите за екологична оценка и оценка на въздействието върху околната среда по глава шеста на ЗООС, както и чрез издаваните комплексни разрешителни по чл. 117 на ЗООС. Контролната дейност, извършвана чрез РИОСВ и изпълнението на ежегодните програми за мониторинг на почвите позволяват да се следи състоянието на почвите.

4.8. Цели и приоритети по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

Целта е запазване на функциите на почвите, предотвратяване на опасностите за почвите, смекчаване на тяхното въздействие и възстановяване на замърсени почви.

4.9. Средства за постигане на целите

Средства за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите се осигуряват от собствениците на имоти чрез кандидатстване с проекти през институции и организации, чрез прилагане на инвестиционни мерки.

4.10. План за действие с конкретни институционални, организационни и инвестиционни мерки, срокове, отговорни институции, необходими ресурси и източници на финансиране

№	Дейност	Задача	Отговорник	Срок	Източници на финансиране	Необходими средства лв.	Ефект
	1	2	3	4	5	6	7
1.	Управление на защитените територии	Разработване на план за управление на парк „Българка“	Дирекция на природен парк “Българка “. В съответствие с отговорностите по Закона за защитените територии	2021г.-2028г.	ОП “Околна среда”	*	Предотвратяване на замърсяването и увреждането на защитените територии, които са обект на засилен туристически интерес
2.	Въвеждане на биоземеделие	Въвеждане на биоземеделие	Областна дирекция земеделие	2021г.-2028г.	Министерство на земеделието	Частни инвестиции	Производство на биотор

3.	Контрол и недопускане образуването на незаконни сметища от битови и строителни	Недопускане образуването на незаконни сметища от битови и строителни отпадъци.	Община Трявна, ОИ	2021г.-2028г.	Община Трявна, ОИ	*	Запазване на почвите незамърсени
4	Засаждане на дървесна растителност по стръмните склонове с цел предотвратяване протичането на		парк „Българка“	2021г.-2028г.	парк „Българка“	проекти	Предотвратяване протичането на ерозия
5	Превенция от пожари	Недопускане опожаряване на стърнища и информирание на жителите на общината и на туристите да не палят огън	Община Трявна, ОИ	2021г.-2028г.	Община Трявна, ОИ,	*	Превенция от пожари
6.	Информираност	Насърчаване на публично частни партньорства за прилагане на мерките за устойчиво управление на земите.	Община Трявна	2021г.-2028г.	Частни инвестиции	*	Въвеждане на добри земеделски практики
7.	Информационни кампании	Разработване и организиране на публични кампании за повишаване на информираността на обществеността във връзка с устойчиво	Община Трявна, Общинска служба „земеделие“	2021г.-2028г.	Община Трявна, Общинска служба „земеделие“	*	Въвеждане на добри земеделски практики

5. Защитени територии и биоразнообразие

5.1. Гори – състояние, видово разнообразие, собственост, използване на рекреационни цели, за дърводобив, за други цели.

Община Трявна е разположена в Предбалкана. В този район преобладават горски дървесни видове. Общата горска площ на територията на ДГС “Плачковци“ е

27 603 ха. Отделни райони, главно около реките са заети със селскостопански култури. Скалните образувания са покрити с мъхове и лишей.

Горите са изградени предимно от широколистни листопадни и смесени горски и храстови съобщества. Поради благоприятния климат тези съобщества са по-богати на видове от средноевропейските.

Основните видове, които заемат най-големи площи, са бук, различните видове дъбове- чер, зимен, летен дъб и благуи, габър , акация и др.

В широколистните и смесените широколистно-иглолистни гори се срещат и планинския явор (над 1200мНВ) - рядък вид, сребролистната липа, едролистната липа, клен, ясен, келяв габър, ива, трепетлика, бреза и други, а от иглолистните видове най-често срещани са: черен бор, бял бор, също така обикновената ела, на някои места – европейска лиственица.

В горските масиви около Трявна има успешни опити с интродуциране на червен дъб, ливански кедър, офика, питомен кестен (защитен вид за Република България), европейска лиственица.

В гр. Трявна има успешно адаптирани към местния климат видове като: източен чинар, брекина, едроцветна магнолия, магнолия-кобус, албиция, див рожков (рядък вид), гледичия, конски кестен (защитен вид), миризлива върба; реликтовите видове: гинко, тис като от последния вид има и защитено естествено находище, черен глог (защитен обект).

По реките растат: черна елша, бяла върба, тритичинкова върба, плачеща върба, ракиа и други.

Срещани редки и защитени тревни видове: бодлив залист, алпийска крехка папрат (рядък вид), разперена светлика (рядък вид), кълбест салеп (рядък вид), нейчев зановец (рядък), блатно кокиче (защитен вид), снежно кокиче (рядък вид), момкова сълза, левурда /мечи лук/, старопланинска теменуга, ръбестостъблен воден морач, хилядолистен воден морач, панчичева пищялка (рядък вид), лудо биле (рядък вид).

Контрол върху екологосъобразното използване на горите за територията на община Трявна се осъществява от Държавно горско стопанство – Плачковци.

Системно се следи за опазване на горите, предотвратяване разпространението на вредители, залесяване и извеждане на санитарни сечи.

Основни нарушения в горския фонд са незаконни сечи, причиняващи унищожаване и на защитени дървесни видове. Главните сечи се извеждат с цел подсигуриране естественото възобновяване на съответните насаждения с основния дървесен вид. В определени случаи се извършва изкуствено подпомагане на възобновителните процеси чрез залесяване на фиданки от зимен дъб, бук и жълд. Въпросът за съхраняване и възстановяване на буковия дървостой е особено важен за общината, като се има предвид средообразуващата, водозадържаща и вододайна функция на гората. Имайки предвид ограничените възможности за водоснабдяване от собствени източници в общината, проблемът за запазване на въпросните гори придобива важно значение за перспективите на района в социално-икономически план.

5.2. Билки с търговско значение - находища , използване

През последните години като лимитиращ фактор за опазване на биологичното разнообразие в района е билкосъбирането и брането на гъби. Повечето находища на билки на територията на общината попадат в горски масиви и разрешителните за тяхното бране и последващ контрол се осъществява от Държавно горско стопанство-Плачковци. На контрол са подложени всички известни на РИОСВ-В. Търново пунктове за изкупуване на билки. Следи се за правилната им заготовка и съхраняване.

5.3. Защитени територии – вид , собственост, защитени територии само в обхвата на разглежданата община ли е , или в съседни общини, посещаемост , изходни туристически пунктове, доколко има туристически потенциал, ако няма посещаемост – причини

Съгласно действащият от 1999 г. Закон за защитените територии в Република България те се групират в следните категории: резерват, национален парк, природна забележителност, поддържан резерват, природен парк и защитена местност.

Природни забележителности и защитени местности.

ПЗ “Виканата скала“	Заповед 995/1971 на Комисията за опазване на околната среда към МС	5 дка
ПЗ “Мъхнатите скали”	Заповед 689/1987 на Комисията за опазване на околната среда към МС. Изменена със Заповед РД-875/2013г.	74, 196 дка
ЗМ „Столища“	Заповед 689/1987, на Комисията за опазване на околната среда към МС. Изменена със Заповед РД-401/2013г.	38, 117 дка
ЗМ “Студен кладенец”	Заповед 25/1989 , на Комисията за опазване на околната среда към МС.	635 дка
ЗМ „Мъхченица –Йововци“	Заповед РД-1303/27.12.2002 г. на МОСВ.	5 дка.
Защитена местност „Боженци”	Заповед No.4526 от 17.11.1975 г., бр. 98/1975 на Държавен вестник	150 дка

Защитена местност Столища

Със заповед № 689 от 22. 07. 1987 на КОПС при МС ДР № 503 група вековни букови дървета в местността “ Столища “ е обявена за природна забележителност. През 2002 г. със заповед № 1309 от 27.12. 2002г. на МОСВ обектът е прекатегоризиран в защитена местност. Със заповед № РД 401/24.04.2013г. е увеличена площта на защитената територия с 21, 117 дка. Площта на защитената територия е 38, 117 дка. като целта е да се съхранят

вековните букове на възраст над 150 години, със средна височина над 25 м. Защитената местност е разположена по северният склон на Тревненския Балкан на средна надморска височина около 1000 м. Типичните за този район почвено – климатични условия и доброто състояние на дърветата са в основата на оформилата се по естествен начин горска екосистема, характерна за Стара планина.

Защитена местност Студен кладенец

Защитената местност е обявена със заповед № 25 от 09.01.89 г. на КОПС. Площта възлиза на 63,5 ха. Обхваща района на изворите на река Белица в Стара планина. Намира се в землището на село Станчев хан, Община Трявна. Разположена е в района на изворите и горните водохващания на Беличанска (Станчевханска) река. Представлява естествена букова гора със средна възраст 110 – 160 г. В гората са разположени единични дървета от дива череша, чвор, габър и др. Най–високата точка на местността е вр. Муржов Лом (862 м.н.в.) в близост, до която се намира най – високо разположения извор, който е каптиран.

Защитена местност Мъхченица-Йововци

Обявена като историческо място със заповед №345 от 17. 05. 1979 г. ДР № 786 на КОПС при МС и прекатегоризирана в защитена местност със заповед № РД- 1303 от 27. 12. 2002 г на МОСВ. Защитената местност е разположена на около 900 м. средна н.в.. Най–високата ѝ точка е връх Мъхченица (1157 м.НВ.). По тези места в древността е минавал

път, свързващ Северна и Южна България, известен като Вереийският друм. На места все още личи старият римски калдаръм. Именно тук през 1190 г., в гъстите букови гори, българските войски, предвождани от цар Асен I причакват оттеглящите се византийски

войски, начело с императора Исак II Ангел (след вдигане обсадата на крепостта “Стринава”) и в трудно достъпната теснина, през която протича малък ручей, ги обграждат и разбиват. Византийският император с част от свитата си успял да се измъкне и избяга към Южна България по Верейския друм (вр. Мъхченица – вр Бедек – вр. Атово падало към с. Крън). В северните склонове на връх Мъхченица, около чешмите ”Чучура“, “Корита“ и “Гърков кладенец“ е бил лагера на руските войски в Освободителната руско – турска война /1877 – 1878 г./, който е охранявал прохода през вр. Бедек. Освен културно–историческото наследство защитената местност е и с богато биологично разнообразие. Връх Мъхченица носи името си от факта, че по северните му склонове се намира вековна букова гора в която стволите на дърветата са обвити с мъх. Срещат се лудо биле – *Atropa bella – donna* L. и др. Районът е обитаван и от много представители на безгръбначната и гръбначна фауна (благороден елен, дива свиня, златка, черен кълвач и др.).

Природна забележителност: **Виканата скала** е обявена за природна забележителност с заповед № 995 от 21. 04. 1971 г. на КОПС при МС ДР № 190. Намира се в местността Стружната на шест километра от гара Кръстец. Надморската височина на скалния феномен е 1000 м. и заема площ от 0,5 ха. Основната скала е доломит, а почвата е кафява горска. Дървесната растителност е основно бук, но се срещат и единични дървета явор, червен глог и др. От тревистите видове по самият скален феномен се срещат родопски силивряк – *Haberlea rhodopensis* Friv. – растение, фигуриращо в Червената книга на Р. България, здравец, кръглолистна каменоломка и др.

Природна забележителност **Мъхнати скали** са обявени със заповед № 689 от 22. 07. 1987 г. на КОПС при МС ДР № 502. Изменена със Заповед № РД – 875/22.11.2013г. Обхваща строго защитена площ от 74, 196 дка и буферна зона от вековна букова гора под връх Бедек (1488 м.н.в.) на средна възраст над 140 г. Скалните ридове са четири - ориентирани в посока югоизток – северозапад. Най–високата им точка е разположена на 1311 м.н.в., а най–ниската на около 900 м.н.в. Между скалните гребени са разположени каменопади, по–малки скални образувания и вековни букови дървета. Голяма част от скалните ридове са покрити с родопски силивряк – *Haberlea rhodopensis* Friv. На територията на защитената местност се срещат кафява мечка, две двойки скални орли, златки и др. представители на висшата фауна.

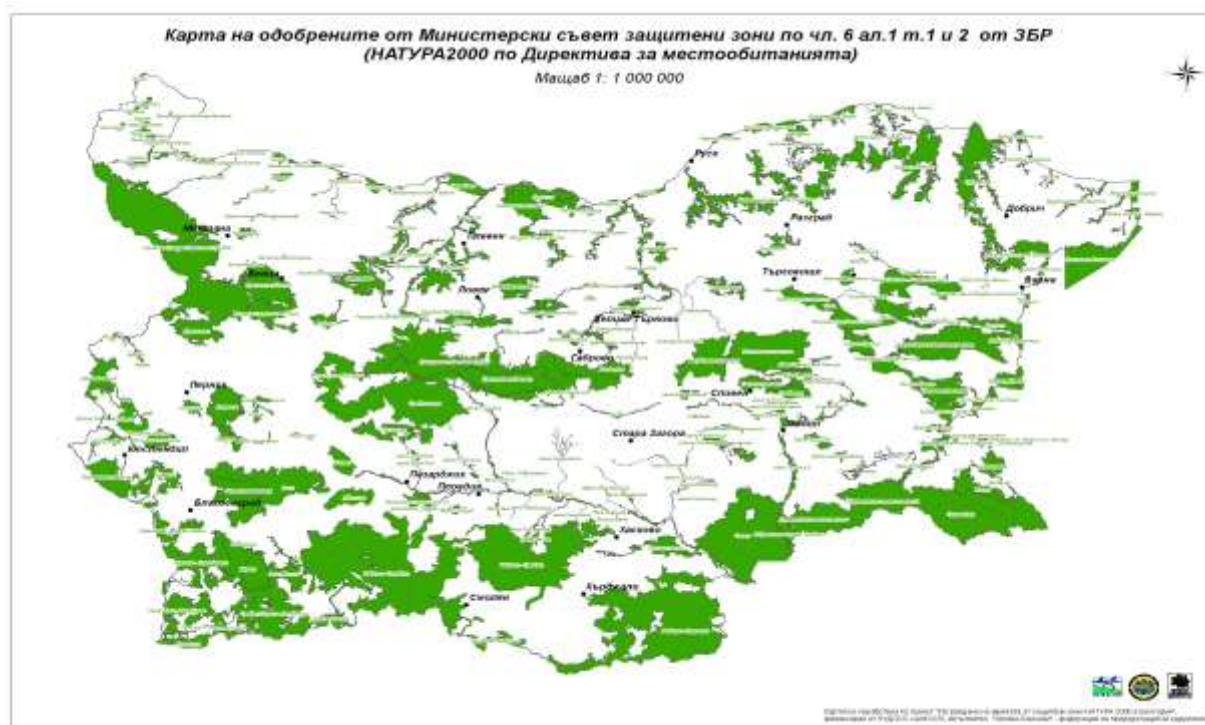
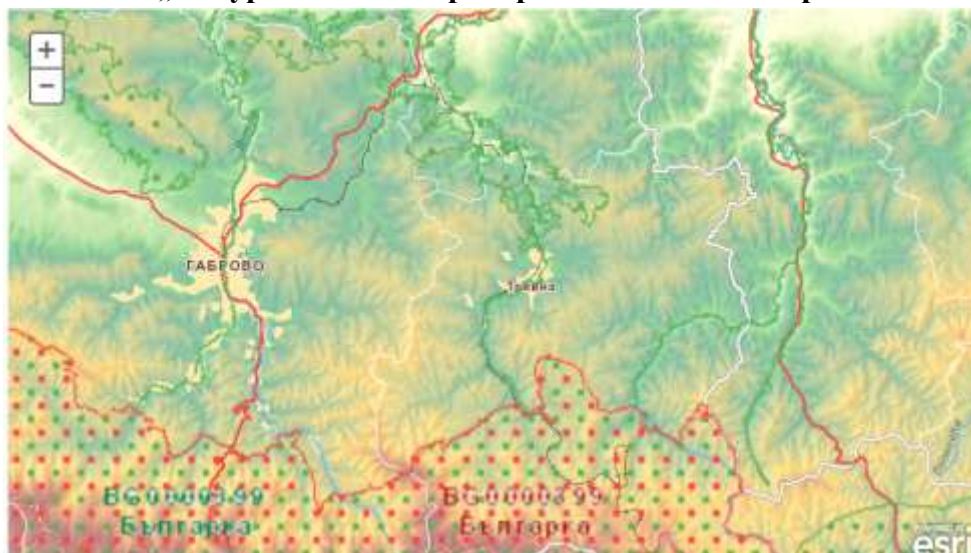

Защитена местност **Боженци** е обявена със Заповед No.4526 от 17.11.1975 г., бр. 98/1975 на Държавен вестник, с площ от 227,1 хектара с цел опазване на смесена широколистна гора.

Вековни дървета

Тис – група дървета	ПМС11796/1948г	с. Кръстец
Бук - в м. Столища	ПМС 1078/1950г	с. Кръстец
Цер –с. Явор в м. Черковището	ПМС 14/1981г	с. Явор
Ясен-двора на Йовчо Петров	ПМС1042/1984г	с. Черновръх
Летен дъб	ПМС	с. Стражата

Защитени зони по „Натура 2000” на територията на Община Трявна

„Дряновска река” BG0000282

Характеристики на защитената зона:

Дряновска река се намира в Северна България. Тя води началото си от Шипченско-тревненския балкан. По средата на течението си тя пресича източната част на стражанското възвишение и образува красиво дере. Реката е дълга 59,3 км. Скалната основа на сайта е съставена от варовици и мергели. Течението преминава през равнинни и хълмисти райони. Речното корито е тясно и скалисто. Зоната има 3,95 % покритие спрямо общата площ на Натура 2000.

Цели за опазване:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетните природни местообитания и местообитания на видовете, както и на популациите на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Процентно покритие на хабитатите спрямо общата площ на обекта:

- 25 % покр. Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс
- 1,3 % покр. Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове
- 25 % покр. Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicionalbae*)
- 3,062 % покр. Панонски гори с *Quercus petraea* и *Carpinus*
- 0,0935 % покр. Панонски гори с *Quercus pubescens* *etulus*
- 0,289 % покр. Мизийски букови гори

Срещани птици:

Белоопашат мишелов, бухал, бял щъркел, градинска овесарка, сив кълвач, сирийски пъстър кълвач, среден пъстър кълвач, тръстиков блатар, червоногърба сврачка, черен кълвач и др.

Бозайници:

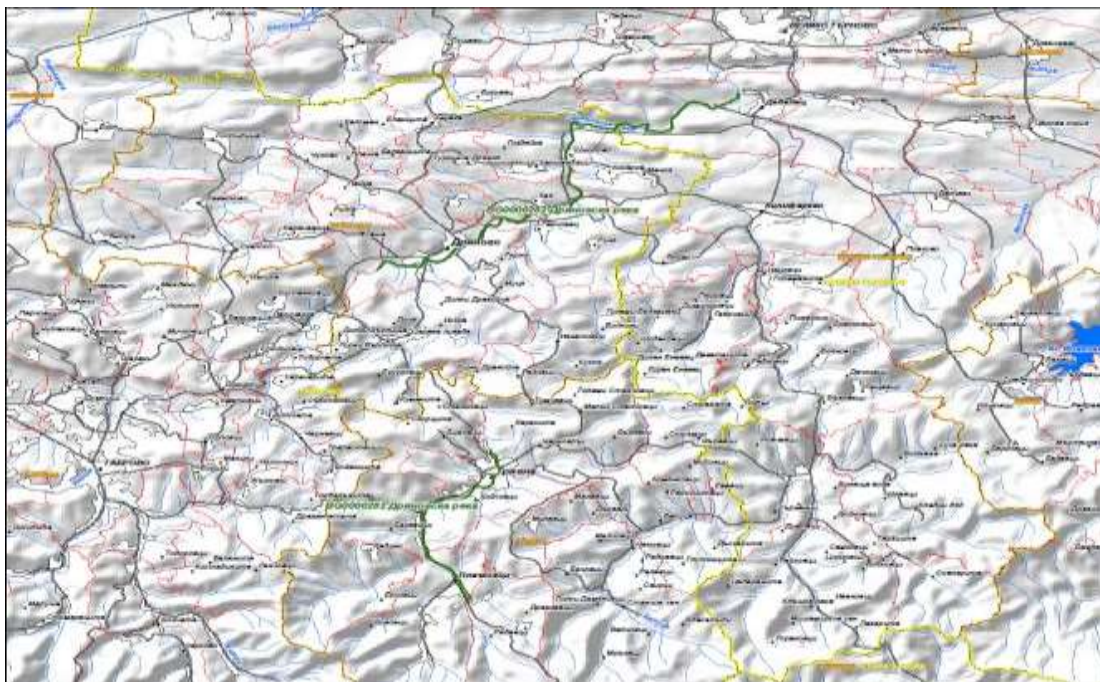
Малък подковонос, видра, голям нощник, дългокрил прилеп, европейски вълк.

Освен горе изброените се срещат още много разнообразни растителни ни и животински видове.

Режим на опазване:

- Забрана за водене на всички видове сечи.

- Забрана за водене на действия, свързани с промяна на хидрологичния режим.
- Забрана за промяна предназначението на земята, освен в интерес на общественото здраве и безопасност или по други причини от първостепенен обществен интерес, включително такива изразяващи се в изключително благоприятни последици за околната среда.

“Дряновски манастир” BG0000214

Характеристики на защитената зона:

Съчетание от разнообразен карстови ландшафти, пещери, скални ниши, каньони и карстови извори. Добре запазени широколистни гори. Много важни за съществуването на безгръбначната фауна

Цели за опазване:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетните природни местообитания и местообитания на видовете, както и на популациите на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Процентно покритие на хабитатите спрямо общата площ на обекта:

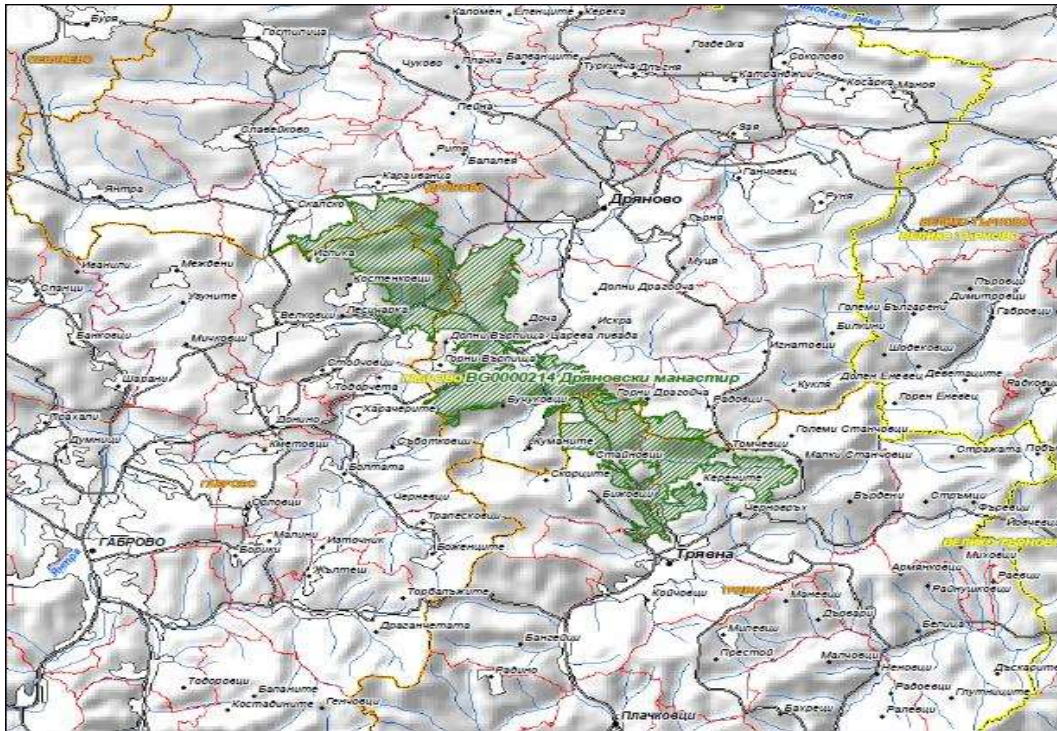
- 0,15 % покр. Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyso-Sedion albi*
- 18 % покр. Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи)
- 1% покр. Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове
- 0,618 % покр. Термофилни букови гори (*Cephalanthero-Fagion*)
- 4,15% покр. Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове
- 9,41% покр. Панонски гори с *Quercus petraea* и *Carpinus betulus*
- 0,23% покр. Панонски гори с *Quercus pubescens*
- 7,96% покр. Балкано-панонски церово-горунови гори
- 3,59% покр. Мизийски букови гори
- 1,05 % покр. Мизийски гори от сребролистна липа

Срещани птици в зоната: бухал, вечерна ветрушка, горска чучулига, градинска овесарка, дебелоклюна чучулига, земеродно рибарче, кръстат (царски) орел и др.

Бозайници: малък подковонос, видра, голям нощник, голям подковонос, дългокрил прилеп, дългоух нощник и др.

Режим на опазване

- Забрана за провеждане на санитарни сечи с интензивност под 5 % . При естествените гори е допустимо и нормално естествения отпад (мъртвата дървесина) да бъде до 5% от запаса. Ако мъртва дървесина в насаждението е до 5% от запаса не трябва да се предвижда и извежда санитарна сеч. А в случаите когато се провежда санитарна сеч - на 1 ха. трябва да се оставят по минимум 15 м³ мъртва и суха маса.
- Забрана за внасяне на неместни произходи и видове при воденето на краткосрочно-постепенни сечи със съчетаване на естественото с изкуствено възобновяване.
- Забрана за водене на всички видове възобновителни сечи при издънкови насаждения с изключение на постепенни сечи с възобновителен период не по-малък от 10 години.
- Разрешените сечи се допускат при предварително естествено възобновяване или със съчетаване на естественото с изкуствено възобновяване.
- Забрана за водене на всички видове възобновителни сечи при високостъблени насаждения, с изключение на изборните и дългосрочно постепенните.
- Забрана за водене на всички видове възобновителни сечи с изключение на изборните при високостъблени насаждения.
- Забрана за водене на всички видове възобновителни сечи.
- Забрана за водене на всички видове сечи.
- Забрана за водене на действия свързани с промяна на хидрологичния режим.
- Забрана за добив на листовиков фураж.
- Забрана за кастрене.

“Река Белица” BG0000281

Характеристики на защитената зона

Реката се намира върху варовици и мергели. 30 % от реката преминава през открити площи, а останалата ѝ част – през гористи планински и полупланински райони. Характерни за нея са голямата денивелация, бързите течения и скалистото корито.

Цели за опазване:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетните природни местообитания и местообитания на видовете, както и на популациите на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Процентно покритие на хабитатите спрямо общата площ на обекта:

- 25% покр. - хидрофилни съобщества от високи тревы в равнините и в планинския до алпийския пояс
- 0,756% покр. - дъбово-габъррови гори от типа Galio-Carpinetum

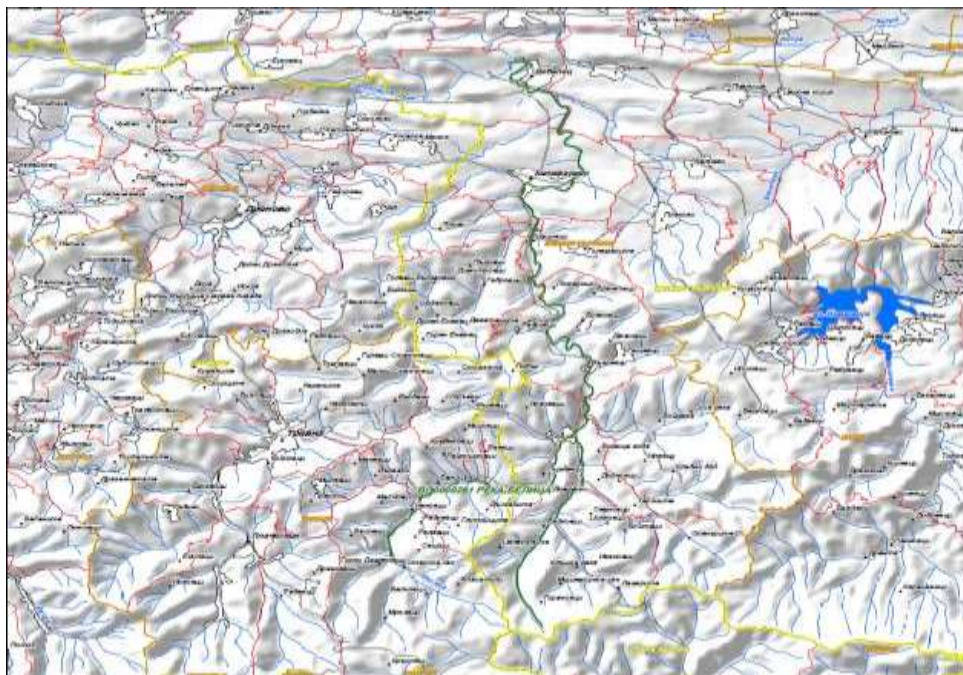
- 3,2% покр. - смесени гори от съюза Tilio-Acerion върху сипеи и стръмни склонове
- 25% покр. - лувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (Alno-Pandion, Alnionincanae, Salicionalbae)
- 4,56% покр. - панонски гори с *Quercus petraea* и *Carpinus betulus*
- 4% покр. - балкано-панонски церово- горунови гори
- 0,9% покр. - мизийски букови гори

Срещани птици: бял щъркел, осояд, полски блатар, сирийски пъстър кълвач, червеногърба сврачка, черен щъркел и др.

Срещани бозайници: видра, голям нощник, голям подковонос, дългокрил прилеп, дългопръст нощник и др.

Режим на опазване:

- Забрана за водене на всички видове сечи.
- Забрана за водене на действия свързани с промяна на хидрологичния режим.
- Забрана за промяна предназначението на земята, освен в интерес на общественото здраве и безопасност или по други причини от първостепенен обществен интерес, включително такива изразяващи се в изключително благоприятни последици за околната среда.

П П „Българка” BG0000399

С цел да се запазят и подобрят завинаги в полза на обществото, комплекси от саморегулиращи се екосистеми и присъщото им видово разнообразие, местообитания и редки застрашени видове и съобщества, характерни и забележителни пейзажи и обекти на неживата природа във водосборния район на р. Янтра и притоците ѝ, които имат национално значение със Заповед № РА – 775 от 09.08.2002 г. на основание чл.36 ал.1, във връзка с чл.29 от Закона за защитените територии е обявен Природен парк “Българка”.

Общата площ на парка е 22 022,12 ха. Тя обхваща земи в землищата на: Плачковци, Радевци-Нейковци, Престой и Станчев хан от Община Трявна (8 805,72 ха); землищата на: Топлеш, Смирненски, Чарково и Априлово от Община Габрово (13 216,4 ха).

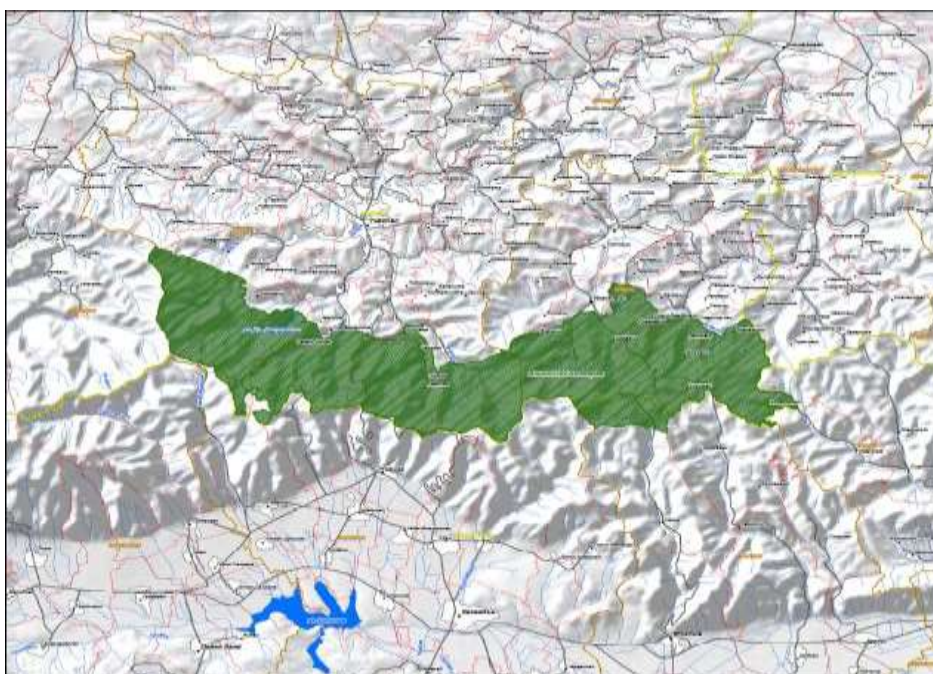

Зоната е включване в мрежата НАТУРА 2000 поради уникалността си, застъпеният ендемизъм на растения и най-вероятно и на безгръбначни животни, богатото биоразнообразие и наличие на реликтни хабитати. Районът предлага подходящи местообитания за различни представители на флората и фауната (*Haberlea rhodopensis*, *Micromeria frivaldszkyana*, кафява мечка, вълк, видра, царски орел и др.), като в допълнение към това регионът опазва представители на местните овощни градини, земеделски практики, културно и историческо наследство заедно с чудесен пейзаж към Стара планина и крайбрежни екосистеми –главен инструмент на водните ресурси за страната и региона.

Режим на опазване:

- Забрана за провеждане на санитарни сечи с интензивност под 5 % . При естествените гори е допустимо и нормално естествения отпад (мъртвата дървесина) да бъде до 5% от запаса. Ако мъртва дървесина в насаждението е до 5% от запаса не трябва да се предвижда и извежда санитарна сеч. А в случаите когато се провежда санитарна сеч - на 1 ха. трябва да се оставят по минимум 15 м3. мъртва и суха маса.
- Забрана за внасяне на неместни произходи и видове при воденето на краткосрочно-постепенни сечи със съчетаване на естественото с изкуствено възобновяване.
- Забрана за водене на всички видове възобновителни сечи при издънкови насаждения с изключение на постепенни сечи с възобновителен период не по-малък от 10 години.
- Разрешените сечи се допускат при предварително естествено възобновяване или със съчетаване на естественото с изкуствено възобновяване.
- Забрана за водене на всички видове възобновителни сечи при високостъблени насаждения, с изключение на изборните и дългосрочно постепенните.
- Забрана за водене на всички видове възобновителни сечи с изключение на изборните при високостъблени насаждения.
- Забрана за водене на всички видове сечи.
- Забрана за водене на действия свързани с промяна на хидрологичния режим.
- Забрана за добив на листников фураж.
- Забрана за ограждане, включително за бази за интензивно развъждане на дивеча.

- Забрана за паша.
- Забрана за промяна предназначението на земята, освен в интерес на общественото здраве и безопасност или по други причини от първостепенен обществен интерес, включително такива изразяващи се в изключително благоприятни последици за околната среда.
- Забрана за промяна предназначението на земята, освен в интерес на общественото здраве и безопасност или по други причини от първостепенен обществен интерес, включително такива от социален или икономически характер или изразяващи се в изключително благоприятни последици за околната среда.
- Задължително провеждане на отгледни сечи.
- Запазването на ключови елементи на биоразнообразието – острови на старостта, дървета с хралупи, зони на спокойствие и т.н.
- Увеличаване на турнуса на сеч с 20 години.

РИОСВ – В. Търново упражнява контрол за ограничаване на незаконната търговия с редки и защитени видове растения и животни. Такива нарушения в последните години не са констатирани. Периодични наблюдения (съобразени с биологията на отделните видове) се предвиждат върху популациите на застрашени и редки животни, особено в орнитологично важните места в региона. Отчитат се местообитанията, тенденциите в числеността и плътността на находищата, регистрират се отрицателните въздействия.

6. Зелени площи в населените места.

По разположението, предназначението и вида на зелените площи в населените места на общината биват:

- Паркове и градини за общо ползване / ползват се за всекидневен отдих /;

- Насаждения със специално предназначение – зелени площи към обществени сгради, училища, детски заведения, спортни паркове и др.;
- От защитните насаждения, на територията на общината най-разпространена форма са санитарно– защитните пояси край натоварени пътни артерии и ветро- и снегозащитни пояси в обработваемите масиви;

Следва да се отчете наличието на дворна зеленина, чиято интензивност е значителна в парцелите за индивидуално жилищно строителство и оказва благоприятно общо въздействие върху микроклимата.

Зелените площи в централната част на града са покрити главно с цветя, храсти и трева. Извън централната зона и в кварталите на Трявна са засадени липа, бреза, кестен, ясен. Уличното озеленяване е предимно от бреза, ясен, кестен, липа и др.

Индивидуалните парцели са озеленени с цветни лехи, храсти и различни овощни видове.

Поддържането на зелените площи за широко обществено ползване се осъществява от Община Трявна.

Изводи:

1. Общината се характеризира с наличие на природни дадености и забележителности, които са добра възможност за развитие на туризъм.
2. Застрашено видово разнообразие на някои видове представители на флората и фауната, в резултат на браконьерство.
3. Обявен е природен парк “Българка“ с цел опазване, поддържане и устойчиво ползване на възобновимите природни ресурси и възможности за развитие на екотуризъм.

7. Шум

Шумовата обстановка в градовете Трявна и Плачковци се определя основно от въздействието на градския транспорт. Акустичната обстановка в общината до момента не е обследвана. За високите стойности на шумовите нива допринасят характерните особености на териториално-устройствения план на града:

- липсата на околоръстни пътища, поради което целият вътрешноградски и транзитен моторен поток минава през жилищни квартали;
- двустранно плътно застрояване по главните улици;
- липса на възможност за зелена и друга екранизация на сградите;

-основният източник на шумово замърсяване е и жп транспорта, тъй като трасето преминава непосредствено през жилищни зони.

Мерките, които Община Трявна е предприела за управление, предотвратяване и намаляване на шума в околната среда за Община Трявна през 2020г., са:

1. Изпълнена е заложената Капиталова програма за 2020г. като са извършени ремонти на дупки и неравности по улици, пътища и тротоари на територията на Община Трявна, с което се намалява значително шума от движението по пътната мрежа. Изпълнените обекти са както следва:
 - ✓ ремонт на улици в гр. Трявна: ул. Чернева поляна, ул. Кисийска мера, ул. Планинец, ул. Уста Генчо, ул. Цаньо Захариев, ул. Бедек; реконструкция и рехабилитация на ул. Иванка Горова;
 - ✓ ремонт на улици в гр. Плачковци: ул. Планинец, ул. Горска, ул. Ради Ноев и част от улиците в кв. Боевци;
 - ✓ ремонт на улици в следните села: Уруци, Ошаните, Престой, Кисийци;
 - ✓ ремонт на тротоарни настилки в гр. Трявна: ул. Калето, ул. Възрожденска, ул. Христо Ботев, ул. Стара Планина, кв. Божковци;
 - ✓ ремонт на тротоарни настилки в гр. Плачковци: ул. Стара планина от №102 до №94, ул. Балкан от №23 до №25, ул. Пролет от № 28 до №24; основен ремонт на тротоарна настилка в двор ОУ „Васил Левски“;
 - ✓ Ремонт на следните общински пътища: GAB3292 с. Носеите, GAB3282 с. Радино, GAB3273 с. Драгневци.
2. Реализирани проекти по ПУДООС – 2 бр.
 - ✓ „Кът за отдих и зона за детски игри в Природен парк „Българка“
 - ✓ „Зелената идея“ на Трявна – залог за екологично бъдеще на града.
3. Направено е озеленяване на паркове и градинки чрез засаждане на дървета, декоративни храсти и цветя.
4. Община Трявна продължава да насърчава придвижването пеша, с велосипед.

Съгласно Доклад за шумовото натоварване на територията на регион Габрово – град Габрово, град Севлиево, град Трявна и град Дряново за 2020г., получен в деловодството на Община Трявна от Регионална здравна инспекция – гр. Габрово, на територията на Общината са били разположени два пункта за проследяване нивата на транспортен шум: до хотел „Трявна“ и в кв. Светушка.

За 2020г. най-ниско ниво на шум от всички пунктове в регион Габрово, е било измерено в пункт „кв. Светушка“ – 53,9 dB(A), разположен в територия, подлежаща на усилен шумотевица. През 2021 г. най-ниско ниво на шум отново е измерено в пункт „кв. Светушка“ – 53,1 dB(A). Следователно предприетите от Община Трявна мерки действат ефективно.

За пункт „хотел Трявна“ нивото на шумовото натоварване през 2020г. и 2021г. е както следва: 61,5 dB(A) и 61,7 dB(A). Следователно се наблюдава малко завишение от 0,2 dB(A).

Изводи:

1. Град Трявна се характеризира със сравнително нормална шумова среда.

2. Подмяната и поддръжката на настилка на улиците в добро състояние води до значително подобряване на шумовата среда.

8. Радиационна натовареност

Съгласно допълнителните разпоредби на Закона за здравето, нейонизиращите лъчения в жилищни, производствени, обществени сгради и урбанизирани територии са фактори на жизнената среда и подлежат на държавен здравен контрол, а също така и на регистрация, съгласно чл. 36 от Закона за здравето. Непрекъснатите и периодични наблюдения на радиационните параметри на основните компоненти на околната среда се базират на изпълнение на програма за радиологичен мониторинг, утвърдена от министъра на околната среда и водите, която е част от Националната система за мониторинг на околната среда. Най- близкият пункт за измерване на радиационния гама-фон се намира в град Велико Търново. За територията на община Трявна няма налични данни да е извършван радиационен контрол, а така също и не се наблюдават източници на замърсяване и съответно може да се заключи, че радиационната обстановка е спокойна и няма влияния от нейонизиращи лъчения. Общината се намира извън 30-километровата зона за аварийно планиране, но при неблагоприятни метеорологични условия по всяка вероятност територията и може да попадне в зона на строг контрол.

Производствени и др. дейности, източници на радиационно замърсяване на територията на общината няма. В момента радиационния фон се движи в нормални граници и е 0.20 до 0.25 $\mu\text{Sv/h}$.

9. Управленски кадри

- Наличие на комисии / отдели, сектори, отделни специалисти в Общинския съвет / общинската администрация / отговорности и задачи, които изпълняват

В Общинския съвет–Трявна няма самостоятелна комисия за околна среда. Екологичните въпроси са предмет на обсъждане от Комисията по “Териториално и селищно устройство” . В общинската администрация няма обособен отдел по опазване на околната среда. Към Дирекция „ТСУ “ работи, един експерт, който се занимава с всички въпроси, свързани с опазване на околната среда. Към общината има създаден и отдел „Чистота”, който се занимава с въпросите свързани с чистотата в населените места от Общината (сметосъбиране и сметоизвозване).

- Квалификация на кадрите, заети в горепосочените дейности: с висше и средно образование.
- Общински наредби в разглежданата област.
- ✓ С решение № 61 / 24.04.2019г. на Общински съвет – Трявна е приета Наредба за опазване на околната среда на територията на Община Трявна.
- ✓ С решение № 91 / 10.07.2019г. на Общински съвет – Трявна е приета Наредба за управление на отпадъците и поддържане на чистотата на територията на Община Трявна.
- ✓ С решение № 60 / 24.04.2019г. на Общински съвет – Трявна е приета Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на Община Трявна.

- ✓ С решение № 135 / 12.09.2019г. на Общински съвет – Трявна е приета Наредба за опазване на обществения ред, безопасността на движението, спокойствието и сигурността на гражданите.
- ✓ С решение №113 / 12.10.2009г. на Общински съвет Трявна за реда и условията за отглеждане на животни – домашни любимци и селско стопански животни на територията на Община Трявна.
- ✓ Програма за управление на дейностите по отпадъците на територията на Община Трявна с периода на действие 2021 г. – 2028г.
- ✓ С решение № 110 / 31.07.2019г. на Общински съвет – Трявна е приета Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Трявна
- ✓ Общински план за развитие 2021-2027 г.
- Обмен на информация и сътрудничество с регионални органи на централни ведомства, от компетенциите на които са въпроси по опазване на околната среда, в териториалния обхват на които попада общината.

Съществува тясно взаимодействие с РИОСВ – В. Търново и РИОКОЗ – Габрово.

- Сътрудничество в разглежданата област със съседни общини, бизнеса, НПО.

Във връзка с чл. 24 от Закона за управление на отпадъците е създадено регионално сдружение между Община Габрово и Община Трявна. Общинските съвети на двете общини са взели решение за участие в сдружението.

Регионалното сдружение възникна от датата на неговото първо общо събрание, състояло се на 19.10.2010 г. , протоколът от което е изпратен на министъра на околната среда и водите за регистрация в специален регистър и на съответния областния управител. Регионалното сдружение е със седалище Община Габрово. Общото събрание на регионалното сдружение се състои от кметовете на участващите в него общини: Кмета на Община Габрово и Кмета на Община Трявна. За председател на сдружението е избран Кметът на Община Габрово. Органи за управление на регионалното сдружение са общото събрание и председателят на сдружението.

Регионалното сдружение няма за цел да формира и не разпределя печалба, не придобива собственост. Неговата дейност се подпомага и осигурява от съответната общинска администрация.

- Информирание на обществеността – използвани подходи и механизми.

Община Трявна се стреми да осигури пълна информираност за всички обществено значими проблеми. Само тогава жителите на общината биха могли да участва пълноценно в изграждането и поддържането на гражданското общество. За информираността на гражданите е важно законодателната и изпълнителната власт да работят открито и прозрачно.

Информираността на обществеността се осъществява чрез :

- интернет страницата на Община Трявна;
- информационни табла;
- общински седмичен вестник.

- Мобилни и стационарни системи за контрол на качеството на околната среда.
- Няма.

- Услуги предоставяни от Общината, свързани с опазване на околната среда – обхват на дейност и статут на фирмите осъществяващи съответната дейност.

Третиране на отпадъците - С въвеждането в експлоатация на регионалното депо през май 2015г. всички отпадъци преминават през сепарираща инсталация. Биоразградимите отпадъци се компостират на изградената за целта площадка на депото. Единствено отпадъците, които не могат да бъдат оползотворени се депонират на регионалното депо.

- Водоснабдяване и канализация

Водоснабдителните мрежи в населените места и канализационната мрежа в гр. Трявна и гр. Плачковци се поддържат и експлоатират от ВиК - Габрово клон Трявна

- Озеленяване и чистота на населените места

Озеленяването и поддържането на зелените площи се осъществява от общината.

10. Икономически

- **Кратка информация за състоянието и очаквано развитие на отделните отрасли в общината, структурноопределящи отрасли, относителен дял на отделните отрасли в икономиката на общината**

Производство на текстил и облекло – отрасълът е с традиции в общината. След Освобождението на България през 1878 година Трявна започва индустриално производство на вълнен текстил, като първата фабрика е открита още през 1883 година. Деветдесет процента от трикотажното производство е съсредоточено в центъра на общината. Отрасълът е специализиран в производството на дамско, детско и мъжко облекло. В общината функционират 40 фирми, произвеждащи трикотаж и облекло. Някои от по-големите фирми за производство на трикотажни изделия са:

- „**Интертоп**” ЕООД – фирмата произвежда широк асортимент от бебешко, детско, дамско и мъжко бельо и бански костюми. Изработва на ишлеми за фирми от Италия, Франция и Германия.
- ЕТ **”Деяна”** - Произвежда и предлага мъжко, детско, дамско бельо и трикотажни облекла за свободното време.
- **”Джули – Стил – Младен Джулиев”** ЕТ – производство на трикотажни изделия.
- **„Цвети фешън”** ООД - Производство на мъжки, дамски и детски пижами от вата, трико, интерлог, хавлия и плюш. Мъжки и дамски рекламни тениски и блузи.
- Както и ЕТ **”Корона”**; **„Фелия”** ООД; **„Ники 2000”** ООД; **“Рики”** ЕООД, **„Вегатекс“** ООД и др.
-

Производство на дървен материал и изделия от него – до първата половина на 20 век се създават редица промишлени предприятия, в които основните производства са свързани с обработка на дървен материал и производство на мебели. И до днес традиционни за община Трявна остават дърводобивът и производството на стилна

мебел, както и на мебели с дърворезба. Деведесет процента от мебелното производство е разположено по периферията на общината.

- **„Винтайм” ООД** е основана в гр. Трявна през 1994 г. от Йордан Йорданов. Фирмата се занимава с проектиране, изпълнение и монтаж на мебели и дограма. Проектирането се извършва въз основа желанията на клиента: по избран модел от клиента и избрани материали.
 - **ПК „Балкан”** - Произвежда мебели, всякакъв вид дограма, ламперии, дюшеме, а също така и роначки за царевица, смукатели за водни помпи, отливки от сив чугун, метални конструкции и др.
 - **„Престол” ООД** - Дизайн и производство на мебели от масивна дървесина, мека мебел и всички видове тапицерски услуги.
 - **„Вълчев М” ЕООД**- Производител на масивна художествена мебел от дъб и череша за обзавеждане на жилища, ресторанти и хотели. Разработване на цялостни интериорни решения по място и ситуация.. Основната й дейност е насочена в производството на художествена, стилна масивна мебел, стъпвайки на основата на античните и ренесансови постижения в областта на архитектурата и мебела.
 - **ЕТ „Стил 91”** -Фирма „Стил-91” дава уникална възможност за поръчка по индивидуален проект на мебели, маси, столове, врати и дограми.
 - **“Мелиста” ЕООД** – производство на часовници и луксозна мебел с дърворезба.
 - **„Стил МС”; „Би Би Сикс”АД; „Щайнер мебел” ЕООД; „Чинар – М” ЕООД; „Масив”ООД, “Мави - Димитър Витанов” ЕТ** - производство на мебели.
 - **„Уста Дарин” ЕООД** – художествена обработка на дърво
- Металообработване** – производство на метални изделия, резервни части и др.
- **“Емко” ООД** – механично обработване на метал, производство на въоръжение и боеприпаси.
 - **„Резбонарезни инструменти – Габрово” ЕООД** - Производство на резбонарезни, режещи и зъбообработващи инструменти.
 - **ЕТ “Бошнаков – Кольо Бошнаков”** – производство на детайли за машиностроенето.
 - **“Тримекс” ООД** – производство на дървообработващи инструменти.

Строителство

- **„Монолит – Т” ООД** – ниско и високо строителство.
- **„Екострой – Трявна” ООД** – строителство и озеленяване.
- **„Валди 90“ ООД.**

Макар че „лицето” на Трявна е туристическо, индустрията е настоящата първа по важност структурна опора на местната икономика. Тя няма ясно изразен профил, а е конгломерат от наследени и внесени производства (метални изделия и металообработващи инструменти, трикотаж и шивашки изделия, пластмасови изделия) и традиционни производства, базирани на местни суровини (дървообработка и мебели). Макар и със скромни икономически параметри, уникалното занаятчийско производство би могло да се нарече „короната на тревненската икономика”.

На територията на общината има условия за развитие на животновъдство, картофопроизводство, овощарство.

Възможности за развитие на екотуризъм

Общината притежава богат природен потенциал, който е предпоставка за развитието на туризма.

Още от началото на настоящия век град Трявна е предпочитан за отдых планински курорт. Наличието на широколистни и иглолистни гори, непосредствено до града, чистия планински въздух, умерения климат - малки денонощни и годишни амплитуди, отсъствието на крупни замърсители са ценени и досега от българските и чуждестранни туристи. Градът привлича и с богатото си културно наследство от епохата на българското възрождане. Добрите природни условия са причина в града да се построи през 1944 година Санаториума за детски белодробни заболявания и първото в страната SOS-детско селище през 1993 година.

Туризмът е един от основните отрасли в структурата на икономиката на Община Трявна, като същевременно е един от най-развитите в региона и продължава да увеличава дела си в общия ръст на икономиката на града.

Търси се непрекъснато обогатяване и разнообразяване на предлаганите туристически услуги и продукти. Създават се условия за изграждане на обекти за спортни, културни, развлекателни, хоби и други рекреационни дейности и видове туризъм – културен, екологичен, бизнес, познавателен, планински, празници, чествания, спортни прояви, развлекателен и др. Общината е богата на културно-исторически обекти, като се следи за тяхното опазване, адаптиране и разумно използване - архитектурни паметници, обекти на културата, изкуството, религията.

Природен парк „Българка” е един от най-красивите и най-младите паркове в България, който включва в територията си част от община Трявна. Паркът се отличава с голямо биоразнообразие – над 230 растителни вида, от които 31 са включени в Червената книга на Република България, множество защитени видове като скален орел и черен кълвач. Тук са и защитените местности „Виканата скала”, „Студен кладенец”, „Мъхнатите скали”, няколко групи вековни дървета и други.

Релефът и качеството на екологичната среда в общината са благоприятни за развитието на пешеходни планински маршрути.

Средства за подслон, заведения за хранене и развлечения

Общият обем на настанителната база към настоящия момент възлиза на около 2039 легла, разпределени в 5 хотела с 556 легла, 10 семейни хотела с 371 бр. легла, 37 къщи за гости с 359 бр. легла, 140 стаи за гости с 603 легла 1 почивна станция със 126 легла, 12 бр. бунгала с 24 легла, 2 туристически хижи.

На територията на общината функционират 20 ресторанта, 7 механи, 2 заведения за бързо хранене, 23 кафе-аператива, 2 сладкарници, 2 бара /дискотеки/, 1 дегустационна зала към пивоварна за производство на така наречената „жива бира”, приготвена по белгийска технология, която се произвежда за първи път в България.

➤ **Състояние на инфраструктурата – пътища, пристанища и др.**

Транспортната мрежа в община Трявна е представена от жп и автомобилен транспорт. През общината преминава в посока север-юг централната презбалканска жп линия Горна Оряховица - Стара Загора. В общината има три жп гари и четири жп спирки.

Пътната мрежа в общината се състои от 60 км. третокласни пътища и 280 км общинска пътна мрежа.

Третокласната пътна мрежа включва част от път III – 552 Проход на Републиката – Трявна - гр.Габрово и път III- 609 Царева ливада – гр. Трявна – гр. Плачковци-с.Кръстец. При преминаването си през гр.Трявна двата пътя се припокриват по общо трасе с дължина 5 км. Характерното за транспортното положение по отношение автомобилен достъп, е че община Трявна остава встрани от централните автомобилни пътища - на по 20 км от Старопланинските проходи Шипка и Хаинбоаз и на 52 км от пътя София - Варна. Състоянието на пътната мрежа в общината може да се оцени като добро по отношение поддръжката на пътната настилка.

Автобусните линии обслужват населените места на територията на общината и има регулярни такива до София и Габрово.

Достатъчно за общината е развит лекия таксиметров превоз

Общите изводи за състоянието на транспортните мрежи и системи могат да се обобщят както следва:

1.Наличието на жп транспорт в общината е добра предпоставка за добро транспортно обслужване на граждани и фирми. Развитието на този вид транспортно обслужване зависи от общата икономическа конюнктура на държавата.

2.Пътната мрежа в общината е добре развита.

3.Проблемите по поддръжката на междуселищната и четвъртокласната пътна мрежа се свеждат до ежегодното осигуряване на значителен финансов ресурс.

➤ **Енергийни мрежи и системи**

Основен източник на електроенергия за област Габрово е националната електроенергийна система, стопанисвана от НЕК ЕАД – Електроенергиен системен оператор, мрежови експлоатационен район Горна Оряховица.

В общината функционира една подстанция (Трявна), разположена в гр. Трявна, която захранва гр. Трявна и гр. Плачковци. Подстанцията е свързана с тягова подстанция Кръстец чрез електропровод 110 KV с дължина 16,4 км. През територията на общината преминава 12 електропоровода. Разпределителната мрежа 20 KV е с обща дължина 202 км.

Електропреносната мрежа е изградена в необходимата оптимална конфигурация като елемент от електроенергийната система на страната. Тя гарантира сигурно, безопасно и ефективно функциониране на електроенергийната система и непрекъснатост на снабдяването на потребителите с електрическа енергия в нормални условия и при смущения.

На територията на областта енергоразпределението се осъществява от фирма „ЕНЕРГО-ПРО Мрежи” АД. Електроразпределителната мрежа е добре развита и

разпределена за поемане максимално допустимото натоварване. Техническото състояние на използваните мрежи и съоръжения е добро.

За община Трявна предстои разработване инвестиционен проект за транспортиране на природен газ и за газоразпределителната мрежа за енергийно осигуряване на промишленото и битово потребление. Преминването на консуматорите от течно и твърдо гориво на природен газ ще доведе до значителен екологичен ефект и енергоспестяване.

В цял свят интересът към енерговъзобновяемите източници нараства - причината за това са намалените разходи на енергия и подържането на комфортна жизнена среда. Възобновяема енергия е тази, която използва неизчерпаеми или възстановими в природата енергийни потоци - енергия от слънцето, вятър, океани, водна енергия. Топлината от вътрешността на Земята, т.нар. геотермална енергия също се определя като възобновяем ресурс. Растения, горивни материали или отпадъци от индустрията, селскостопански и домакински отпадъци също могат да бъдат определени като ресурси за възобновяема енергия. Възобновяемите енергийни ресурси допринасят за увеличаване на разнообразието и сигурността на доставките, и за намаляването на изхвърлянето на вредни емисии в атмосферата

Слънчевата енергия е най-чистият и неизчерпаем източник на енергия, познат на човечеството. Слънчевата радиация е топлина, светлина и е причина за почти всички естествени процеси на Земята. Ултравиолетовото и инфрачервено лъчение също се поглъщат и превръщат в топлинна енергия, която може да се използва целогодишно – и през зимата и през облачни и дъждовни дни. Използването на слънчевата енергия в България се оправдава и от географското местоположение на страната в метеорологична област с висока интензивност на слънчево облъчване и с много слънчеви часове средногодишно. Трансформацията на естествената дневна светлина в електрически ток, чрез фотоволтаични модули, е най-екологичният начин на преобразуване на слънчевата светлина в електричество.

В община Трявна са изградени няколко инсталации (основно в публични обекти) за производство на топлинна и енергия за охлаждане, работещи с възобновяеми енергийни източници – соларни инсталации, изградени в Социален комплекс, Дневен център за възрастни с увреждания, ЦДГ „Светлина”, плувен басейн в гр. Трявна, плувен басейн в гр. Плачковци, ОДЗ „ Калина”, Спортен комплекс Трявна (зала за борба и карате). Разработват се проекти за поставяне и въвеждане в експлоатация на фотоволтаични системи.

Ресурсите, с които разполага община Трявна предоставят много добри възможности за производство на енергия от биомаса.

Изводи:

1. Техническото състояние на използваните съоръжения е сравнително добро.
2. Увеличава се използването на възобновяеми енергийни източници.

➤ **Комуникационни мрежи и системи**

Резултатите от проведеното изследване на НСИ за използването на информационно-комуникационните технологии (ИКТ) от домакинствата и лицата за 2011 г. отбелязват значителен растеж от 11.9% спрямо предходната година в относителния дял на

българските домакинства, които имат достъп до интернет в домовете си. През 2012 г. отн. дял на домакинствата с достъп до интернет нараства до 50,9% средно за страната. В този контекст разпределението на обществените средства в подкрепа на развитието в областта на ИКТ добива изключителна важност за преодоляване на регионалните различия в достъпа до електронни услуги и за развитието на информационното общество.

➤ **Водоснабдяване**

Един от основните проблеми пред развитието на туризма като основен стопански отрасъл в гр.Трявна е осигуряването на питейна вода в необходимия размер през летния сезон, както и възможности за пречистването и. Това е задължително и необходимо за създаване на нормални условия и предпоставки за развитието на туристическия бизнес в града.

Водоснабдителните системи за питейна вода в община Трявна обслужват 98% от населението. По-голямата част от същите се стопанисва от “Водоснабдяване и канализация” ООД – Габрово- район Трявна. Само няколко отделни малки села (с общо население по –малко от 150 жители) се водоснабдяват чрез местни водоизточници и водоснабдителни мрежи, невключени в капитала на дружеството. Водоснабдителните мрежи на основните населени места – двата града се поддържат изцяло от “Водоснабдяване и канализация”- район Трявна.

Основните изводи от анализа на водоснабдителната система на община Трявна могат да се формулират така:

1. Недостиг на питейна вода за град Трявна предимно през летния сезон.
2. Необходимост от допълнително водно количество, осигурявано чрез изграждането на яз.”Нейковци”.
3. Намаляване загубите по вътрешната водопроводна мрежа - реконструкция и модернизация на същата, с което ще се облекчи режимното водоподаване в периодите на засушаване.
4. Подобряване качеството на питейната вода – довършване строителството на пречиствателната станция за питейна вода за гр.Трявна.

➤ **Мрежи и системи за отпадъчни води – канализация**

В гр. Трявна е изградена канализационна мрежа с дължина 20 245 м, която обхваща 71,00 % от домакинствата. Канализация не е изградена в кварталите Божковци, Хитревци, Стояновци и Раданци.

Видът на канализационната мрежа е смесен тип, т.е. за отпадни и за повърхностни води.

Канализационна мрежа на гр. Трявна по вид материал, диаметър и година на полагане.

Бетон L =18 540 м.											
Година на полагане	150	200	250	300	350	400	450	500	600	700	
до 1960	705	3813	4080	2941	817	811	0	700	0	413	

от 1961 до 1970	0	0	0	480	130	0	0	0	0	0
от 1971 до 1980	300	1055	240	410	450	200	0	0	0	0
от 1981 до 1990	220	0	0	665	0	110	0	0	0	0
от 1991 до 2000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
След 2000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Общо	1225	4868	4320	4496	1397	1121	0	700	0	413

Бетон яйцевиден профил L =1 705 м.						
Година на полагане	60/90	60/101	60/110	60/150	70/120	70/150
до 1960	545	0	0	0	0	1160
от 1961 до 1970	0	0	0	0	0	0
от 1971 до 1980	0	0	0	0	0	0
от 1981 до 1990	0	0	0	0	0	0
от 1991 до 2000	0	0	0	0	0	0
След 2000	0	0	0	0	0	0
Общо	545	0	0	0	0	1160

Канализация е изградена и в част от гр. Плачковци. Канализацията на гр. Плачковци е също смесен тип и се състои от локални канали, включени в реките Късовска и Тревненска. Дължината на канализационната мрежа на гр. Плачковци е 4 694 м. Степента на изграденост на канализационната мрежа на гр. Плачковци е 12,34 %.

Основен недостатък на канализацията е, че каналните води се заустват във водоприемника р. Тревненска без пречиствателна станция. Именно в тази връзка изграждането на градска пречиствателна станция в Плачковци е от приоритетно значение на местно ниво.

Основни изводи от състоянието на канализационната система в двата града:

1. Високата степен на изграденост на канализацията в гр. Трявна и ново изградената пречиствателна станция за отпадъчни води в града осигуряват екологосъобразно пречистване на битовите отпадъчни води. Подобряват качеството на околната и жизнената среда на територията на гр. Трявна.
2. Изграждането на канализации в кварталите на гр. Трявна - Божковци, Хитревци, Стояновци и Раданци е проблемно освен със значителните по размер финансови средства, но и с техническата възможност за заустването на водите в колекторите на гр. Трявна или евентуалното им пречистване с локални пречиствателни съоръжения.
3. Изграждането на технически издържана канализационна мрежа в гр. Плачковци е свързано с значителен финансов ресурс за изпълнението му. Към момента за гр. Плачковци има изготвен идеен проект за канализация и пречиствателна станция за отпадъчни води.

През 2019 г., „ВиК“ ООД – Габрово направи инвестиции на обща стойност 894 867 лв. Реконструирани са 16 800 м водопроводна и 255 м канализационна мрежи. През 2020 г. инвестициите на териториите на четирите общини са за 1 милион и четиридесет

хиляди лева. За Община Трявна инвестициите са на стойност 167 073 лв. Подменени са 3 858 м водопроводни и 43 м канализационни тръби. Реконструкции на водопроводна мрежа са извършени по следните улици на гр. Трявна: „Светушка“, „Иванка Горова“, „Г. Измирлиев“, „Баба Тонка“, „Кавалджийска“, „М. Д. Венков“, „Капитан Райчо“, „Здравец“, на гр. Плачковци – ул. „Бял камък“, ул. „Илийчо Петков“, ул. „Младост“, ул. „Бедек“ и в село Белица.

11. Финансови - Общински приходи и разходи.

11.1. Приходи

Финансирането на местните дейности и делегираните от държавата дейности се извършва от общината и е в интерес на местната общност и при спазване на принципите на законосъобразност, целесъобразност, ефективност, ефикасност и публичност.

От особено значение за спазването на тези изисквания и успешното развитие на местното самоуправление е финансовата самостоятелност.

Дейностите в общината са диференцирани на делегирани от държавата дейности и местни дейности.

Общинският бюджет е финансов план на една община за една година и представлява приходно-разходна сметка, която показва източниците за финансиране и техният размер, за какви цели се използват тези средства и доколко може да бъде регулиран техният обем. Местните финанси са парично изражение на една цяла организация от взаимоотношения.

Съобразно действащото законодателство юридическите и физически лица внасят определени данъци и такси, които формират приходната част на общинския бюджет за осъществяване на местни дейности.

Размерът на данъчните приходи се регламентира от централната власт, а размерът на таксите се определя с решение на общинския съвет.

Общинският съвет като орган на местното самоуправление постепенно придобива правомощия, водещи до увеличаване на собствените приходи на общината.

Централизирането на основния обем приходи дава възможност на централната власт да преразпределя средствата към общините. Съгласно Закона за публичните финанси приходната част се формира на основата на собствени приходи и финансиране чрез държавния бюджет.

Структура на местните приходи към 01.01.2021 година

1. Данъчни приходи:

- данък върху недвижими имоти;
- данък върху наследствата;
- данък при придобиване на имущество по дарения и възмезден начин;
- данък върху превозните средства;
- окончателен годишен /патентен/ данък.
- туристически данък

2. Местни такси:

- за битови отпадъци;
- за ползване на детски градини и детски ясли;

- за ползване домашен социален патронаж;
- за ползване на пазари, тротоари, улични платна и др.;
- за административни услуги;
- за технически услуги;
- за откупуване на гробни места;
- за притежаване на куче;
- други общински такси, определени със закон.

3. Други неданъчни приходи:

- глоби и имуществени санкции, събирани въз основа на наказателни постановления, издадени от местната администрация;
- лихви;
- наеми;
- приходи от продажба на общинска собственост.

При формирането на приходната част на бюджета общинският съвет е упълномощен да определи постъпленията от:

- местни данъци по видове, определени в Закона за местните данъци и такси;
- стопанисване, управление и разпореждане с общинско имущество;
- глоби и нарушения по наредбите, приети от него;
- неуредените със закон услуги и права, оказвани или предоставени от общината на физически и юридически лица.

Общинският съвет приема Наредба за условията и реда за съставяне, изпълнение и отчитане на общинския бюджет.

С приходите от данъци и такси се финансират всички дейности на територията на общината като административно обслужване, ремонт на водопроводната и улична мрежа, осветление на улици и площади, поддръжка на чистотата в населените места, екология, озеленяване, подпомагане развитието на спорта, проектиране, както и предоставянето на друг вид публични услуги по на решение на общински съвет.

Структура на приходите в общинския бюджет по видове:

Анализът на местните приходи показва, че през 2020 г. е незначителен дялът на приходите от разпореждане с общинско имущество – продажба на ДМА и земя. Спадът в този вид приход се дължи на две причини:

1. Ограничен ресурс на общинската собственост;
2. Спад в продажбите на общинско имущество и имущество на граждани.

Необходимо е вниманието на ръководството на общината да се съсредоточи върху контрола и подобряване събираемостта на местните данъци и такси посредством всички законови действия.

Приходите от местни данъци и такси са с най-голям дял от приходите на общината, а таксата за битови отпадъци и поддържане територията на общината е приоритетна.

Ръководството на общината и Общинският съвет могат да влияят със решенията си върху размера на данъчните приходи, в диапазона определен в Закона за местните

данъци и такси. В отдел „Местни данъци и такси” има значителен напредък в събираемостта на стари и текущи задължения. Част от несъбраните задължения на физически и юридически лица са предадени на Агенция за държавни вземания, а друга част на частен съдебен изпълнител.

Показателят “Доходност на глава от населението”, изчислен на база размер на собствените приходи, показва какъв е финансовият ресурс, набран от собствени приходи, осигуряващ нормалното функциониране на дейностите, които се ползват от цялото население, живеещо на територията на общината.

На този етап финансовото състояние на общината е повлияно от световната финансова криза и икономическият ресурс, с който разполагаме. Възможностите в областта на икономиката са малки, но общинското ръководство прилага политика за развитие на съществуващите дейности и привличане на нови инвеститори.

Възможност за увеличаване на приходната част са банковите кредити, финансиране от фонда за органите на местно самоуправление в България – ФЛАГ ЕАД и временни безлихвени заеми. На този етап най-удачния вариант за финансиране на проекти по ОП на ЕС е ФЛАГ ЕАД.

Структурирането на местните приходи е многообразна дейност, зависеща от редица институции, които вземат участие в тяхната разработка и изпълнение. Естествено общината е най-заинтересована като представител на местното самоуправление и в същото време с малки възможности за въздействие на приходната част на общинския бюджет. Въпреки това община Трявна няма неразплатени и просрочени задължения към доставчици и изпълнители на общински поръчки.

11.2. Разходи

През 2002 година беше приета концепция за финансовата децентрализация с разпределение на делегирани от държавата дейности, финансирани чрез общинските бюджети и местни дейности. Децентрализацията е предоставяне на права и отговорности за осъществяване на определени функции от централната власт към регионални и местни власти. Началото на този процес беше поставен през финансовата 2003 година. Първата крачка е разпределението на отговорностите по предоставяне на публични услуги между централна и местна власт, чрез условно разделение в две групи: делегирани от държавата дейности и местни дейности.

- Делегираните от държавата дейности са услуги, за които населението трябва да има равнопоставен достъп във всички части на страната /образование, здравеопазване, социално подпомагане/

- Местни дейности са тези, които се предоставят в зависимост от потребностите на населението в съответствие с финансовите възможности на общината. Тези дейности са чистота, културни институции, спортни и туристически дейности, изграждане на инфраструктурни обекти.

Трябва да се има предвид, че това деление е условно и се предоговаря всяка година между централната власт и Националното сдружение на общините в Република България. При разделянето на отговорностите има трети вид дейности – споделена отговорност, като за някои дейности средствата за работна заплата и осигурителни плащания са делегирани от държавата дейности, а разходите за издръжка-местни

дейности. Такъв характер имат дейностите „Детски градини и детски ясли” и „Общинска администрация”.

Чрез общинските бюджети в Република България се поемат отговорности за финансиране на образованието, културата, здравеопазването и по този начин се ангажира голяма част от разходите за финансовата година.

11.3. Структура на разходите по функции

Освен по функции от значение за бюджета на общината са разходите по видове – текущи и инвестиционни. От особено значение са средствата, заделени за инвестиции. Това са еднократни разходи, които се извършват с цел повишаване качеството и ефективността на предоставената услуга с дългосрочен ефект. Гражданите могат да оказват въздействие за насочване на инвестиционните разходи в желаната от тях насока чрез предложения до общинската администрация и чрез общинските съветници, като по този начин се инвестира в обекти с най-голяма обществена значимост.

11.4. Ниво на такси за услуги в областта на управлението на отпадъците и водите сравнени със средното за страната, доколко приходите от такси покриват разходите за дейността

Размерът на таксата за битови отпадъци се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка за всяка услуга поотделно – сметосъбиране и сметоизвозване, обезвреждане на битовите отпадъци в депа, чистота на териториите за обществено ползване.

• ПЛАН-СМЕТКА ЗА НЕОБХОДИМИТЕ СРЕДСТВА ЗА ПОДДЪРЖАНЕ НА ЧИСТОТАТА В ОБЩИНА ТРЯВНА ЗА 2021 ГОДИНА

Изпълнител	Сметосъбиране и сметоизвозване	Чистота на териториите за обществено ползване	Обезвреждане на битовите отпадъци в депа и други съоръжения и отчисления	Разходи за сметка на приходите от ТБО	Разходи от възстановени отчисления	Общо разходи
Община Трявна	417952	80597	x	498549		498 549
Външна услуга	X	X	650 322	650 322	65000	715 322
Общо	417952	80597	650 322	1 148 871	65 000	1 213 871

№	Вид разход	Параграф	Сметосъбиране и сметоизвозване на ТБО	Поддръжка териториите за обществено ползване	Обезвреждане на битовите отпадъци в депа	Всичко разходи
1.	Работна заплата и осигуровки	01-05	295 895	53 077	-	348 972
2.	Издръжка	10-00	121 980	27 520	650 322	575 462
2.1.	Материали и ремонт на	10-15	20 500	4 500		25 000

	машини					
2.2.	Горива и смаз. материали	10-16	77 900	17 100		95 000
2.3.	Външни услуги	10-20	11 480	2 520		14 000
2.4.	Работно облекло	10-13	4 000	1 200		5 200
2.5.	Данъци МПС и винетни такси	19-81	2 500	1 000		3 500
2.6.	Застраховка	10-62	5 600	1 200		6 800
2.7.	Такса за депониране/26,01 лв./ 250 т х 26,01 лв. х 12 м-ца	61-02			78 030	78 030
2.8.	Отчисления по чл. 64 от ЗУО/ /250 т х 82,00 лв. х 12 м-ца	61-02			246 000	246 000
2.9.	Отчисления по чл. 60 от ЗУО/2,84 лв. / 250 т х 2,84 лв. х 12 м-ца/	61-02			8 520	8 520
2.10.	Такса за сепариране/81,48лв. / 325 т. на месец х 81,48 лв. / х 12 месеца	10-20			317 772	317 772
	ВСИЧКО		417 952	80 597	650 322	1 148 871
3.	Разходи от възстановени отчисления по чл.20 от наредба № 7				65 000	
3.1	Закупуване на съдове за разделно събиране на отпадъци и паркови кошчета	10-15			30 000	
3.2	Разходи за осигуряване на информация на обществеността за дейности по управление на отпадъците	10-15 10-20			5 000	
3.3	Закупуване на камион контейнеровоз	50-04			30 000	

Съгласно Решение № 251/29.12.2020 г. на Общински съвет Трявна, основата за определяне на такса битови отпадъци през 2021 г., е следната:

- **ЗА ЮРИДИЧЕСКИ И ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА, УПРАЖНЯВАЩИ СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ**

№	Вид на обекта	Мярка	Стойност на единица мярка в лв.			
			Сметосъбиране и сметоизвозване /лв./ 36%	Чистота на териториите за обществено ползване / лв./ 7%	Обезвреждане на битови отпадъци и поддържа не на депо /лв./ 57%	Общо /лв./ 100%
	ЗОХ в т.ч.	Брой места				
1.	Питейни -на закрито - на открито	Брой места	3.09 1.54	0.60 0.30	4.89 2.44	8.58 4.28
2.	Кафе-сладкарници -на закрито - на открито	Брой места	3.09 1.54	0.60 0.30	4.89 2.44	8.58 4.28
3.	Бюфети,каравани, павилиони	кв.м заета площ	5.40	1.05	8.55	15.00
4.	Ресторант -на закрито -на открито	Брой места	4.91 2.46	0.95 0.49	7,78 3.87	13.64 6.82
5.	Барове, дискотеки - на закрито - на открито	Брой места	4.91 2.46	0.95 0.49	7.78 3.87	13.64 6.82
6.	За бързо хранене - на закрито - на открито	Брой места	4.63 2.32	0.90 0.45	7.32 3.67	12.85 6.44
7.	Места за подслон и средства за настаняване в т.ч. Хотел	Брой легла	17.55	3.41	27.80	48.76
8.	Къща за гости	Брой легла	8.42	1.64	13.34	23.40
9.	Самостоятелни стаи	Брой легла	8.42	1.64	13.34	23.40
10.	Семеен хотел, почивна база	Брой легла	17.55	3.41	27.80	48.76
11.	Високопланински туристически хижи ("Българка", "Планинец", "Ивайло", "Армеец", "Извора")	Брой легла	3.51	0.68	5.55	9.74
12.	Търг.обекти в т.ч. Търговия с хранителни стоки -хр.магазини с продажба на зеленчуци - зеленчукови магазини	кв.м нетна търговска площ	3.86 4.63 5.40	0.75 0.90 1.05	6.11 7.32 8.55	10.72 12.85 15.00
13.	Складове за търговия, фуражни магазин	кв.м	0.77	0.15	1.23	2.15
14.	Промислени магазини	кв.м нетна търговска площ	3.86	0.75	6.11	10.72
15.	Аптеки, оптика	кв.м нетна търговска площ	4.63	0.90	7.32	12.85

16.	Вестници, списания, книги	кв.м	3.12	0.61	4.94	8.67
17.	Фирми с производствена дейност и услуги на територията на общината, без посочените от т. 1 до т. 15.	Брой персонал /средно списъчен /	12.64	2.46	20.00	35.10
18.	Дърводобив и фирми със строителна дейност, в т. ч. кариери, полезни изкопаеми и др.	Брой персонал /средно списъчен/	24.58	4.78	38.92	68.28
19.	Производство на хляб и хлебни изделия	Брой персонал /средно списъчен/	14.04	2.76	22.20	39.00
20.	Държавни дейности /Община, Районен съд, Прокуратура, Държавни агенции, Пътно управление, ОСЗГ и др./.	Брой персонал /средно списъчен/	24.58	4.78	38.92	68.28
21.	РПУ и РСПАБ	Кв. м застроена площ	1.76	0.34	2.78	4.88
22.	Образование	Брой персонал /средно списъчен/	11.93	2.32	18.89	33.14
23.	Хуманно здравеопазване, ветеринарно здравеопазване, доболнична помощ, стоматологични услуги	Брой персонал /средно списъчен/ Кабинет- кв.м	11.93 3.86	2.32 0.75	18.89 6.11	33.14 10.72
24.	Пазар за промишлени стоки	кв.м	0.42	0.08	0.66	1.16
25.	Открити градски къпални	кв.м	0.18	0.03	0.28	0.49
26.	Развлекателни игри	кв.м	3.86	0.75	6.11	10.72
27.	Хазартни игри/ тото, еврофутбол, лотарии и др./	кв.м	7.72	1.50	12.25	21.47
28.	Хим.чистене, пране	Брой персонал /средно списъчен/	12.64	2.46	20.00	35.10
29.	Услуги с атрактивен характер /лодки, джетове и други атракционни средства/	Брой място за подвижно съоръжение и кв.м за трайно поставено	7.73 3.86	1.50 0.75	12.24 6.11	21.47 10.72
30.	Ключарски, ремонт на брави, поправка на чанти, книговезки, ремонт на шевни машини	кв.м	2.32	0.45	3.67	6.44
31.	Компютърни зали	кв.м	3.86	0.75	6.11	10.72
32.	Посреднически услуги/ кантори за недвижими имоти, туристически бюра, туристически агенции, туроператори, др./		77.24	15.02	122.29	214.55
33.	Паркинги	Паркомясто	0.77	0.15	1.23	2.15
34.	Търговия, изработка и услуги с изделия от благородни метали	Раб.място	77.24	15.02	122.29	214.55

35.	Обущарски	Раб.място	11.93	2.32	18.89	33.14
36.	Козметични, маникюр, педикюр, масажи, фризьорски услуги	Раб.място	77.24	15.02	122.29	214.55
37.	Услуги по Закона за занаятите / с личен труд/	Раб.място	15.45	3.00	24.47	42.92
38.	Часовникарски	Раб.място	11.93	2.32	18.89	33.14
39.	Транспорт – таксиметрови автомобили	Раб. място	24.58	4.78	38.92	68.28
40.	Ж.п. гара – без кантони и необслужвани спирки Автогара	Кв. м застроена площ Кв. м застроена площ	2.34	0.45	3.65	6.44
41.	Други услуги/ нотариус, адвокатска кантора, счетоводна къща и др. упоменава се вида на услугата/ застрахователи	Брой работещи	77.25	15.02	122.28	214.55
42.	Банки и банкови офиси, финансови къщи, заложни къщи, застрахователни компании, др.кредитни институции	Брой персонал /средно списъчен/	154.48	30.04	244.58	429.10
43.	Енергопреносна мрежа и електроразпределение, далекосъобщения	Брой персонал /средно списъчен/	154.48	30.04	244.58	429.10
44.	Пощи	Брой персонал /средно списъчен	77.25	15.02	122.28	214.55
45.	Бензиностанции, газстанции, автомивки и вулканизация	Брой персонал /средно списъчен	77.25	15.02	122.28	214.55
46.	Обекти в процес на реконструкция и строителство	Кв. м разгъната застроена площ	0.18	0.03	0.28	0.49
47.	Фирми в ликвидация и процедура по несъстоятелност	Брой персонал	38.62	7.51	61.15	107.28
48.	Търговски обекти в малки населени места, субсидирани от държ. бюджет /начислената такса смет над 100 лв. за всеки обект се субсидира от общ. бюджет/	Кв. м нетна търговска площ	1.54	0.30	2.44	4.28
49.	Фирми за обредна и ритуална дейност	Брой персонал средносписъчен	11.93	2.32	18.89	33.14
50.	Пунктове за изкупуване на черни и цветни метали, билки, плодове	Кв. м нетна търговска площ	1.54	0.30	2.44	4.28
51.	Животновъдни ферми	Кв.м използваема площ	2.02	0.39	3.21	5.62

52	Галерии	Кв.м.използваема площ	3.12	0.61	4.94	8.67
53	Спортни зали	Кв.м използваема площ	2.02	0.39	3.21	5.62

• **ЗА ЖИЛИЩНИ И ВИЛНИ ИМОТИ НА ГРАЖДАНИ И ЖИЛИЩНИ ИМОТИ НА ФИРМИ**

НАСЕЛЕНО МЯСТО	ДАН.ОЦЕНКА	Сметосъбиране и сметонизоване	Чистота на терит.за обществено	Обезвреждане на битови отпадъци и поддръжка на	общ
	в лв.	36%	7%	57%	100%
Гр. Трявна и в т.ч. кв.Стояновци,кв.Хитревци, кв. Раданци, кв.Димиев хан,	64112105	2.19	0.42	3.46	6.07
Гр.Плачковци и в т.ч. кв.Ковачевци, без горна махала и Тринчевци от № 10 до № 20, кв.Късовци,кв.Стоевци,кв.Боевци, Горни Плачковци, кв.Пунговци, кв.Нейковци, кв.Минкино.	6093458	3.04	0.59	4.81	8.44
Азмани, Генчовци, Бижевци, Околии, Скорци, Стайновци /без махала Малинка/, Тодореци, Войниците,Добревци, Кръстинеците,Радино, Брежници, Енчевци,Драгневци, Носеи, Сечен камък, Маруцековци, Йововци, Ножери, Белица, Глутници, Армянковци, Райнушковци, Раевци, Маневци, Димиевци, Бангейци, Кашенци, Николаево, Дончевци, Веленци, Зеленика, Станчов хан, Бахреци, Малчовци, Мръзеци, Черновръх, Кисийци, Малки Станчевци, Бърдени, Керени, Томчевци, Христовци, Чакали, Даевци, Фъревци; Престой, Рашеви, Милевци, Ошани, Койчевци, Явор Радевци,Кръстец.	7214754	3.19	0.61	4.98	8.78

Свирци, Дръндари, Дървари, Ябълковци, Неновци, Креслювци, Ралевци, Руевци, Горни Дамяновци, Горни Радковци,		3.19	0.61	4.98	8.78
Селища извън горепосочените	1097194		0.13	1.79	1.92

12. Демографски

- Територия: 255 кв. км.
- Население на Община Трявна към 31.12.2013 г.: 11 278 души
- Средна гъстота на населението в Община Трявна към 31.12.2013 г.: 44,2 души/кв.км.
- Административно Община Трявна е разделена на 1 кметство и седем кметски наместничества. В състава ѝ влизат двата града – Трявна и Плачковци и още 104 села.
Населението, живеещо в тях, е както следва:
Гр. Трявна - 9 054 души
Гр. Плачковци и селата – 2 224 души

Естественят прираст на населението е отрицателен. Върху демографската структура влияят процесите на стареене, характеризиращи се с ниска раждаемост и висока обща смъртност; засилени са процесите на миграция към големите български градове и към други страни.

- Миграция
Миграционните процеси са засегнали и регион – Трявна.

А. Заболеваемост

От началото на 2000 г. здравното обслужване на населението в община Трявна се осъществява от МБАЛ „Д-р Теодоси Витанов” ЕООД (търговско дружество със 100% общинска собственост) и Медицински център „Д-р Теодоси Витанов” ЕООД. Многопрофилната болница за активно лечение осъществява стационарно лечение на свръхостри, остри и хронични заболявания от областта на вътрешната медицина, педиатрия, неврология, образна диагностика, клинично-лабораторни, микробиологични и функционални изследвания, физиотерапевтични процедури и рехабилитация, ортопедия и травматология.

Структурата на болницата съответства напълно на законовите изисквания.

Спешната помощ на територията на община Трявна се осъществява от филиал на Центъра за спешна помощ Габрово.

В община Трявна се намира и Детска специализирана болница за долекуване и продължително лечение на белодробни болести „Царица Йоана” ЕООД. В нея се лекуват деца с белодробни заболявания от цялата страна.

- В община Трявна в общи линии се е запазила структурата на производство, дървообработване с мебелно производство, дърводобив, текстил и трикотаж, машиностроене и обслужваща сфера.
- Характерни за тези отрасли вредни за здравето условия на труд са: дървесен прах – чист или с примеси от слепващи вещества (дървообработване и мебелни фирми); текстилен прах (текстил и конфекции); смесен абразивен с метален прах (машиностроене); химични вещества с токсично, дразнещо и т.н. свойства (мебелни производства); пренапрежение на горните крайници, вследствие на монотонни движения с натиск (дървообработване, конфекции).
- Подобриеното на условията за работа, както и в други райони, е свързано с инвестиции в нови технологии.

- **Сезонно увеличаване на населението през туристическия сезон и др. подобни.**

На територията на община Трявна туристическия поток е през всички сезони.

- **Възрастова структура на населението - Налице са:**

- постоянен отрицателен прираст и намаляване общия брой на населението от общината;
- тенденция към снижаване средната продължителност на живот;
- застаряване на населението;
- увеличаване заболяемостта сред населението в трудоспособна възраст;
- тенденция към повишаване на общата смъртност.

13. Социално – икономически.

14. Сценарии за бъдещото развитие на местния бизнес в община Трявна

14.1. Поддържащи сили (лостове на промяната)

От анализа на икономическите ресурси, които могат да служат като лостове на промяна в позитивна посока на местната икономика са идентифицирани следните фактори:

- **Развитие на туризма** чрез използване на природните забележителности на региона - община Трявна притежава висок природен потенциал и богата културна история които са предпоставка за развитие на туризма, както и свързаните с него стопански дейности. Наличието на природни забележителности, съчетанието на различни релефни форми с благоприятни климатични условия и разнообразна горска растителност са отлични условия за развитието на отбиха и туризма.

През 18-19 век Трявна се оформя като стопански и културен център на района. С усет към красотата, вяност към многовековните традиции и любов към българското, тревненските майстори се изявяват най-вече в областта на строителството, резбарството и зографството, които овладяват до такова съвършенство, че ги превръщат в изкуство. Така се заражда, развива и разцъфтява най-старата възрожденска художествена школа

по българските земи – Тревненската. Най-значими, запазени стари архитектурни паметници са: кулата с часовника и старинния мост (1814-1845 г.) - единствения запазен в страната възрожденски площад; Даскаловата къща; Славейковото школо и други общо 141 паметници на културата. Шест от тях са с национално значение.

Още от преди началото на 20-те години Трявна е предпочитан за отдых курорт, а от 1963г. гр. Трявна и гр. Плачковци са обявени за планински курорти.

Умерено-континенталният характер на климата в Тревненската община е добре изразен. Той се формира под непосредственото въздействие на Стара планина. Особено значимо е както наличието на иглолистни и широколистни гори непосредствено до градовете, така и чистия планински въздух. Умереният климат – малки денонощни и годишни температурни амплитуди, отсъствието на промишлени замърсители са ценени и досега от български и чуждестранни туристи. Неocenено богатство са многобройните видове билки и редки защитени растителни видове.

Релефът и климатичните особености на региона са причина гр. Трявна да бъде избран от цар Борис III и царица Йоана за построяването на климатичен детски санаториум за белодробни заболявания, открит 1944 г. Тук е построено и първото в страната ни SOS – детско селище през 1993 г.

Традициите, природните дадености и местоположението на общината са предпоставка за развитието на различни видове туризъм:

- Културен (младежки, фестивален, специализиран);
- Излетен туризъм;
- Ловен и риболовен туризъм;
- Фототуризм ;
- Екотуризм;
- Спортен туризъм;
- Туризм с лечебна цел;
- Ваканционен туризъм;
- Трекинг и природен туризъм.

14.2 Задържащи сили (ограничители на развитието)

Пред икономическото развитие на местната икономика съществуват ясно очертани ограничители на развитието, които трябва да се отчетат при създаване на сценария за развитието ѝ. Най-важните от тях са:

- Намалено потребление
- Междуфирмена задлъжнялост
- Застаряващо население и недобра квалификация на работната ръка

Основни фактори, които ще определят растежа на местната икономика са търсенето на пазар и инвестициите в местната икономика и туризъм. В прогнозния период не се очакват съществени промени в структурата на местната икономика. Водещите фирми ще запазят своето място. При осъществяване на предвидените намерения растеж може да се очаква от развитието на трикотажната промишленост, дървопреработването и туризма.

15. Изводи за връзката между икономическото развитие и опазването на околната среда в община Трявна

1. На територията на общината се очаква значителна инвестиционна активност в областта на туризма, която съществено да промени съществуващата икономическа структура.

2. Съществуващата икономическа структура и динамиката на предвижданите изменения не създават условия за нарушаване на екологичните характеристики в региона. Напротив, разработването и реализацията на залегналите дейности в общинската стратегия за развитие, свързани с разрешаването на екологични проблеми, ще доведат до подобряване качеството на околната среда.

3. Потенциална заплаха за екологичното равновесие би представлявало хищническото използване на съществуващите на територията на общината природни ресурси – дървета, дивеч, билки, и др. Наличието на сравнително добра законодателна база, както и силната местна власт са гаранция, че такива последици няма да се получат.

V. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ / SWOT-АНАЛИЗ /

SWOT-анализът позволява по-точно формулиране на приоритетите и целите за развитие на общината, както и периодична оценка на позицията ѝ и предприемане на мерки за коригиране на състоянието. Между елементите на този анализ има полезни взаимовръзки, които разкриват потенциала или проблемите, които стоят на преден план за разрешаване. Силните страни и възможностите са факторите, които подкрепят бъдещите планове за развитие, а слабите страни и заобикалящите ги опасности и заплахи – факторите, които по-скоро пречат в избраната посока на развитие. Анализът на тези фактори е много полезен от гледна точка на разработването и реализацията на програмата.

В най-общ план ефективната програма има за цел да максимизира силните страни, като използва възможностите на средата и едновременно с това се стреми да неутрализира или намали влиянието на слабите страни и заплахите.

SWOT анализ

	Положителни	Отрицателни
Вътрешни фактори - ОРГАНИЗАЦИЯ	Strengths S Силни страни	Weaknesses W Слаби страни
Външни фактори - СРЕДА	Opportunities O Възможности	Threats T Заплахи

ВЪТРЕШНИ ФАКТОРИ	ВЪНШНИ ФАКТОРИ
силни страни	възможности
- Уникални природни забележителности с национално и международно значение. - Незамърсена и неувредена околна	- Държавната политика за развитие на туризма в България. - Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на

среда. • Висока степен на залесеност на територията. • Мотивираност на ръководството на общината да развива туризъм на базата на природните дадености на общината. • Липса на значими замърсяващи производства на територията на общината. • Наличие на природен парк “Българка”. • Чист въздух, води и почви на територията на общината. • Демонстриран предприемачески и инвестиционен интерес.	проблеми свързани с опазване на околната среда в Общината. • Съвпадение на общинските приоритети в областта на опазване на околната среда с националните приоритети и възможности за осигуряване на средства за решаване на екологичните проблеми. • Решаване на проблемите на принципа на регионалното сътрудничество. • Обществена нагласа и подкрепа на усилията за опазване на околната среда.
---	---

ВЪТРЕШНИ ФАКТОРИ	ВЪНШНИ ФАКТОРИ
слаби страни	заплахи
• Липса на финансови ресурс в общината и в населението. • Липса на система за контрол и мониторинг на територията на общината. • Липса на достатъчен административен капацитет за прилагане изискванията на новите нормативни актове. • Заустване на отпадъчни води в реки и дерета. • Недостиг и лошо качество на питейна вода в някои населени места. • Остаряла техника за сметосъбиране и сметоизвозване. • Липса на площадка за строителни отпадъци и мобилна инсталация за преработка на строителни отпадъци. • Недобре развита и поддържана пътна и туристическа мрежа в планинските части на общината.	• Продължаваща зависимост от централната власт. • Високи разходи свързани с изпълнение на изискванията на новите нормативни актове, свързани с опазване на околната среда. • Нерационалното използване на природните ресурси.

VI. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА В ОБЩИНАТА

Екологично чист район, високо жизненото равнище, здравословен начин на живот, условия за отдих и развлечение на жителите и гостите на общината.

VII. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Подцели:

1. Подобряване състоянието на околната среда.
2. Създаване на условия за максимално ефективно и щадящо експониране на природните дадености за привличане на български и чуждестрани туристи.
3. Специфични стратегически цели

1. Главна стратегическа цел: *Община Трявна да се превърне в туристически център с национално и международно значение, чрез ефективно и щадящо използване на компонентите на околната среда.*

Специфична цел 1: *Да се запази доброто качество на атмосферния въздух и да се поддържа нивото на емисиите под пределно допустимите концентрации.*

Специфична цел 2: *Да се оптимизира качеството на услугата в областта на управлението на водите и да се развие инфраструктурата за питейни и отпадъчни води.*

Специфична цел 3: *Да се изпълнят количествените цели в сектор „Отпадъци“ на общинско ниво, чрез прилагане на мерки, съгласно йерархията при управление на отпадъците - предотвратяване, подготовка за повторна употреба, рециклиране.*

Специфична цел 4: *Да се съхрани биоразнообразието на общината и да се предприемат дейности насочени към поддържане на защитените територии в добро състояние.*

Постигането на специфична цел 1 ще доведе до защита на здравето на хората, опазване на биоразнообразието и природните и културни ценности от вредни въздействия, както и предотвратяване настъпването на опасности и щети при изменение качеството на въздуха в резултат на различните дейности.

За реализирането на тази цел е необходимо да се предвидят следните дейности:

- ✓ Увеличаване честотата на миене на уличната мрежа в т.ч. вътрешно- кварталните улици;
- ✓ Изготвяне на график свързан с почистването и озеленяването на зелените площи в общината;

- ✓ Ограничаване и прилагане на засилен контрол/санкции при замърсяване на атмосферния въздух от изгаряне на нерегламентирани горива (*включително отпадъци*) за отопление;
- ✓ Реализиране на проекти за облагородяване на зелената система в общината, насочени към подобряване качеството на атмосферния въздух;
- ✓ Повишаване на енергийната ефективност на общинските обекти с цел ограничаване на замърсяването на въздуха, причинено от комунално-битовото отопление;
- ✓ Организиране на измерване с мобилна станция за контрол на качеството на атмосферния въздух, със съдействието на Изпълнителната агенция по околна среда, с цел получаване на точни и актуални резултати свързани с КАВ.

Индикатори за изпълнение на поставената цел:

- Показателите за качеството на атмосферния въздух да не превишават пределно допустимите концентрации (ПДК);
- Изготвен график свързан с измиване на улиците;
- Изготвен график свързан с почистването и озеленяването на зелените площи;
- Брой извършени проверки по сигнали за изгаряне на нерегламентирани горива (*включително отпадъци*) за отопление;
- Брой реализирани проекти свързани с подобряване състоянието на зелената система в общината;
- Брой санирани общински сгради;
- Брой измервания с мобилна станция за контрол на качеството на атмосферния въздух и констативни протоколи за извършени проверки.

Успешното реализиране на специфична цел 2 ще доведе до оптимизирано използване на водните ресурси и задоволяване потребностите от вода на населението, както и до опазване на водните ресурси и екосистеми, чрез предотвратяване на замърсявания.

За реализирането на тази цел е необходимо да се предвидят следните дейности:

- ✓ Реконструкция на водоснабдителната мрежа и осигуряване необходимото количество и качество вода за питейни и битови нужди за жителите на общината;
- ✓ Реконструкция и доизграждане на канализационната система;
- ✓ Изграждане на Градска пречиствателна станция за питейни води (ГПСПВ);
- ✓ Изграждане на локални пречиствателни съоръжения за отпадъчни води в малките населени места,
- ✓ Почистване на поречието на речното корито на р. Тревненска - Дряновска;
- ✓ Информиране на обществеността за състоянието на водните ресурси на местно ниво.

Индикатори за изпълнение на поставената цел:

- Реконструирана водопроводна мрежа – метри;

- Реконструирана и доизградена канализационната система – метри;
- Изградена и функционираща ГПСРВ на територията на общината;
- Изградени локални пречиствателни станции;
- Почистено поречие на речното корито на р. Тревненска - Дряновска – метри;
- Процент загуба на питейна вода по водопроводната мрежа;
- Процент от населението включено към водоснабдителната мрежа.

Реализирането на специфична цел 3 ще доведе до ограничаване вредното въздействие на отпадъците върху човешкото здраве и околната среда и подобряване на системата за управление на отпадъците.

За реализирането на тази цел е необходимо да се предвидят следните дейности:

- ✓ Организиране на информационни кампании свързани с предоставяне на информация за политиките по управление на отпадъците на община Трявна;
- ✓ Въвеждане на механизъм за заплащане на такса битови отпадъци според количеството генериран отпадък;
- ✓ Организиране и провеждане на кампании за почистване на населените места в общината;
- ✓ Да се увеличи количеството отпадъци предадени за рециклиране, което от своя страна ще доведе до намаляване количеството отпадъци предадени за депониране;
- ✓ Изграждане на инфраструктура за третиране на строителни отпадъци от ремонтна дейност на домакинствата и от строителни дейности, по които Община Трявна е възложител;
- ✓ Организиране на система за разделно събиране на биоотпадъци с цел тяхното компостиране;
- ✓ Следексплоатационни грижи и мониторинг на закритото и рекултивирано общинско депо за отпадъци;
- ✓ Осъществяване на регулярен контрол върху нерегламентираното изхвърляне на строителни отпадъци на територията на общината.

Индикатори за изпълнение на поставената цел:

- Брой реализирани информационни дейности свързани с управлението на отпадъците;
- Въведен механизъм за заплащане на такса битови отпадъци според количеството генериран отпадък;
- Брой проведени кампании за почистване;
- Процент депонирани отпадъци;
- Изградена инфраструктура за третиране на строителни отпадъци;
- Изградена система за разделно събиране на биоотпадъци;
- Процент отпадъци предадени за рециклиране;
- Брой почистени нерегламентирани сметища със строителни отпадъци.

Постигането на специфична цел 4 ще доведе до опазване, възстановяване и поддържане на богатото биоразнообразие и местообитанията.

За реализирането на тази цел е необходимо да се предвидят следните дейности:

- ✓ Провеждане на информационни кампании, които да повишат обществената ангажираност и инициативност в областта на опазване на биологичното разнообразие;
- ✓ Описание на вековните дървета в общината с цел актуализация и разширяване на Регистъра на вековни дървета на Община Трявна;
- ✓ Създаване на маршрути с обозначителни табели и огради около вековните дърветата, които се намират в имоти общинска собственост;
- ✓ Картиране на биоразнообразието на територията на общината и картиране на находищата и ресурсите от лечебни растения на територията на общината в земите общинска собственост;
- ✓ Проучване биоразнообразието на територията на общината извън защитените територии и зони;
- ✓ Рехабилитиране и поддържане на изградените екопътеки в района в добро състояние;
- ✓ Изграждане на нови екопътеки.

Индикатори за изпълнение на поставената цел:

- Брой проведени информационни кампании;
- Актуализиран Регистър на вековните дървета на Община Трявна;
- Брой създадени маршрути около вековните дървета;
- Брой реализирани проекти свързани с подобряване състоянието на защитените територии;
- Създадена система за картиране на наличното биоразнообразие в района;
- Проведени проучвателни дейности извън защитените територии;
- Брой реализирани дейности свързани с изграждане, облагородяване и поддържане на екопътеките в общината.

VIII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ И ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

- **ДА СЕ ЗАПАЗИ КАЧЕСТВОТО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ**

Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
Дейност „Намаляване на замърсяването на въздуха от битовото отопление“	Поетапна подмяна на отоплителни уреди на твърдо гориво (приоритетно в енергийно ефективни жилища)	Цялата община	500 000	ПРСР, ПОС, национален бюджет, общински бюджет	2021-2027	Община Трявна
Дейност „Превенция на вторичното запрашаване“	Развитие на защитна зелена инфраструктура в населените места	Цялата община	500 000	ПРСР, общински бюджет	2021-2027	Община Трявна
Дейност „Изпълнение на мерки за енергийна ефективност и обновяване на училища“	Изпълнение на мерки за енергийна ефективност и обновяване на училища	Зона за икономическо развитие	1 000 000	ПРР, ПРСР, национален бюджет	2021-2027	Община Трявна
Дейност „Изпълнение на мерки за енергийна ефективност в читалища и културни центрове в селата“	Изпълнение на мерки за енергийна ефективност в читалища и културни центрове в селата	Цялата община	1 000 000	ПРР, ПРСР, национален бюджет	2021-2027	Община Трявна
Дейност „Изпълнение на мерки за енергийна ефективност в административни сгради и кметства/сгради в селата, използвани за предоставяне на публични услуги“	Изпълнение на мерки за енергийна ефективност в административни сгради и кметства/сгради в селата, използвани за предоставяне на публични услуги	Цялата община	1 000 000	ПРР, ПРСР, национален бюджет	2021-2027	Община Трявна
Дейност „Подобряване на енергийната ефективност на МБАЛ и сградата на поликлиниката“	Подобряване на енергийната ефективност на МБАЛ и сградата на поликлиниката	Зона за икономическо развитие	1 000 000	ПРР, ПРСР, национален бюджет	2021-2027	Община Трявна
Дейност „Изпълнение на мерки за енергийна ефективност сгради с общински жилищен фонд“	Изпълнение на мерки за енергийна ефективност сгради с общински жилищен фонд	Цялата община	500 000	ПРР, ПРСР, национален бюджет	2021-2027	Община Трявна
Дейност „Изграждане на малки електроцентрали с фотоволтаични модули в ОУ „П. Н. Райков“ и МБАЛ „Д-р Т. Витанов“	Изграждане на малки електроцентрали с фотоволтаични модули в ОУ „П. Н. Райков“ и МБАЛ „Д-р Т. Витанов“	Зона за икономическо развитие	200 000	ПРСР, национален бюджет, общински бюджет	2021-2027	Община Трявна
Дейност „Изграждане на локални инсталации за производство и пренос на зелена енергия“	Изграждане на локални инсталации за производство и пренос на зелена енергия	Цялата община	700 000	ПРСР, общински бюджет	2021-2027	Община Трявна
Дейност „Изграждане на разпределителна мрежа за био-горива или произведена от биомаса или други ВЕИ топлинна или електрическа енергия“	Изграждане на разпределителна мрежа за био-горива или произведена от биомаса или други ВЕИ топлинна или електрическа енергия	Цялата община	500 000	Частни инвестиции	2021-2027	Община Трявна

- **ДА СЕ ОСИГУРИ НЕОБХОДИМОТО КОЛИЧЕСТВО ВОДА ЗА НАСЕЛЕНИЕТО, КАКТО И ДА СЕ ЗАПАЗИ И ПОДОБРИ КАЧЕСТВОТО НА ПОДЗЕМНИ И ПОВЪРХНОСТНИ ВОДИ**

Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
Дейност "Предпроектни проучвания за завършване строителството на язовир Нейковци и пречиствателната станция за питейни води гр. Трявна"	Предпроектни проучвания за завършване строителството на язовир Нейковци и пречиствателната станция за питейни води гр. Трявна	Зона за икономическо развитие	2 000 000	ПОС, национален бюджет	2021-2027	Община Трявна
Дейност „Водоснабдяване на имоти в местностите «Данова поляна» и «Вареницата», землище с. Черновръх	Водоснабдяване на имоти в местностите «Данова поляна» и «Вареницата», землище с. Черновръх	Цялата община	600 000	ПРСР, ПОС, национален бюджет, общински бюджет	2021-2027	Община Трявна ВиК Габрово
Дейност „Допълнително водоснабдяване на кв. Хитревци, гр. Трявна и с. Генчовци“	Допълнително водоснабдяване на кв. Хитревци, гр. Трявна и с. Генчовци	Зона за икономическо развитие	400 000	ПРСР, ПОС, национален бюджет, общински бюджет	2021-2027	Община Трявна ВиК Габрово
Дейност „Геодезическо заснемане на довеждаща водоснабдителна мрежа в гр. Трявна и гр. Плачковци и рехабилитация на същата“	Геодезическо заснемане на довеждаща водоснабдителна мрежа в гр. Трявна и гр. Плачковци и рехабилитация на същата	Зона за икономическо развитие	3 300 000	Национален бюджет, общински бюджет	2021-2027	Община Трявна ВиК Габрово
Дейност „Изграждане на водоснабдителни и канализационни мрежи и съоръжения в селата в т.ч. резервоари, помпени станции, локални пречиствателни станции за отпадни води, дъждоприемни резервоари за поливни нужди“	Изграждане на водоснабдителни и канализационни мрежи и съоръжения в селата в т.ч. резервоари, помпени станции, локални пречиствателни станции за отпадни води, дъждоприемни резервоари за поливни нужди	Цялата община	5 000 000	ПРСР, ПОС, национален бюджет, общински бюджет	2021-2027	Община Трявна ВиК Габрово

Дейност „Разширение на канализационната мрежа в гр. Трявна - кв. "Украйна", кв. Божковци, кв. Хитревци, кв. Тепавици“	Разширение на канализационната мрежа в гр. Трявна - кв. "Украйна", кв. Божковци, кв. Хитревци, кв. Тепавици	Зона за икономическо развитие	4 300 000	ПРСР, ПОС, национален бюджет, общински бюджет	2021-2027	Община Трявна ВиК Габрово
Дейност „Проектиране и доизграждане на канализационна мрежа и ПСОВ - гр. Плачковци“	Проектиране и доизграждане на канализационна мрежа и ПСОВ - гр. Плачковци	Зона за икономическо развитие	19 000 000	ПРСР, ПОС, национален бюджет, общински бюджет	2021-2027	Община Трявна ВиК Габрово
Дейност „Изграждане на „Канализационен колектор в гр. Трявна“ за включване в довеждащия колектор на ГПСОВ“	Изграждане на „Канализационен колектор в гр. Трявна“ за включване в довеждащия колектор на ГПСОВ	Зона за икономическо развитие	100 000	ПРСР, ПОС, национален бюджет, общински бюджет	2021-2027	Община Трявна ВиК Габрово

• **УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА**

Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
Дейност „Рекултивация на съществуващо депо за отпадъци на Община Трявна“	Рекултивация на съществуващо депо за отпадъци на Община Трявна	Цялата община	1 550 000	ПРСР, ПОС, национален бюджет, общински бюджет	2021-2024	Община Трявна
Дейност „Изграждане на система за събиране, транспортиране, контрол, оползотворяване и обезвреждане на строителни отпадъци от ремонтна дейност на територията“	Изграждане на система за събиране, транспортиране, контрол, оползотворяване и обезвреждане на строителни отпадъци от ремонтна дейност на територията	Цялата община	600 000	ПРСР, ПОС, национален бюджет, общински бюджет	2021-2027	Община Трявна

Дейност „Изграждане на система за събиране, транспортиране, контрол, оползотворяване и обезвреждане на строителни отпадъци от ремонтна дейност на територията“	Изграждане на система за събиране, транспортиране, контрол, оползотворяване и обезвреждане на строителни отпадъци от ремонтна дейност на територията	Цялата община	600 000	ПРСР, ПОС, национален бюджет, общински бюджет	2021-2027	Община Трявна
Дейност „Почистване и рекултивиране на нергламентирани сметища на територията на общината“	Почистване и рекултивиране на нергламентирани сметища на територията на общината	Цялата община	500 000	ПРСР, ПОС, национален бюджет, общински бюджет	2021-2027	Община Трявна
Дейност „По-чиста Трявна - разделно събиране в невидими контейнери“	Разделно събиране в невидими контейнери	Зона за икономическо развитие	390 000	ПРСР, ПОС, национален бюджет, общински бюджет	2021-2027	Община Трявна
Дейност „Създаване на мобилен център за рециклиране и оползотворяване на отпадъци, система за събиране и оползотворяване на отпадъците при източника /компостиране, строителни отпадъци, остатъци от растениевъдство и оборска тор / и прилагане на концепцията „ нулев отпадък“	Създаване на мобилен център за рециклиране и оползотворяване на отпадъци, система за събиране и оползотворяване на отпадъците при източника /компостиране, строителни отпадъци, остатъци от растениевъдство и оборска тор / и прилагане на концепцията „ нулев отпадък“	Цялата община	600 000	ПРСР, ПОС, национален бюджет, общински бюджет	2021-2027	Община Трявна
Дейност „Закупуване на техника за сметосъбиране и сметоизвозване“	Закупуване на техника за сметосъбиране и сметоизвозване	Цялата община	600 000	ПРСР, общински бюджет	2021-2027	Община Трявна

- ОПАЗВАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА ЗАЩИТЕНИТЕ ТЕРИТОРИИ, ГОРИТЕ, ЛОВНИТЕ ВИДОВЕ И ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА И СЪЗДАВАНЕ НА УСЛОВИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЕКОТУРИЗЪМ**

Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)**	Индикативен бюджет	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на
Дейност „Създаване и развитие на туристически маршрути в планинската част на общината“ Изграждане на туристически и екопътеки. Създаване на мрежа от екопътеки и коридори за ски бягане, панорамни площадки, места за отдих	Развитие на съвместната работа и координация с ПП «Българка» и община Габрово за развитието на еко и пешеходния туризъм.	Зона за развитие на селски туризъм, съчетан с културен, планински познавателен и еко туризъм	1 000 000	ПРСР, ПОС	2021-2027	Община Трявна
Дейност „Поетапно изграждане на велосипедни маршрути в общината, вкл. връзки с други познавателни маршрути - културно-историческо наследство, селски и семеен туризъм, здравен туризъм“	Поетапно изграждане на велосипедни маршрути в общината, вкл. връзки с други познавателни маршрути - културно-историческо наследство, селски и семеен туризъм, здравен туризъм	Зона за развитие на селски туризъм, съчетан с културен, планински познавателен и еко туризъм	1 000 000	ПРСР, ПОС	2021-2027	Община Трявна
Дейност „Местността Кръста - релакс, спорт и забавления сред природата“	Изграждане на зона за релакс, спорт и забавления сред природата	Цялата община	70 000	ПРР, ПРСР, Общински бюджет	2021-2027	Община Трявна
Дейност „Зона за отдих и спорт „Езерото“- гр. Трявна“	Рехабилитация и развитие на Зона за отдих и спорт „Езерото“- гр. Трявна	Зона за икономическо развитие	500 000	ПРСР	2021-2027	Община Трявна
Дейност „Изграждане на открита зимна пързалка в гр. Трявна“	Изграждане на открита зимна пързалка в гр. Трявна	Зона за икономическо развитие	700 000	ПРСР	2021-2027	Община Трявна
Дейност „Планиране и осъществяване на съвместни проекти с ПП Българка за запазване на биологичното разнообразие в съответствие с Плана за управление на парка“	Планиране и осъществяване на съвместни проекти с ПП Българка за запазване на биологичното разнообразие в съответствие с Плана за управление на парка	Цялата община	800 000	ПРСР, ПОС, национален бюджет, общински бюджет	2021-2027	Община Трявна

• РАБОТА С ОБЩЕСТВЕННОСТТА ЗА ПОВИШАВАНЕ НА НЕЙНОТО УЧАСТИЕ И АНГАЖИРАНOST ЗА РЕШАВАНЕ НА ПРОБЛЕМИТЕ СВЪРЗАНИ С ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА В УСЛОВИЯТА НА ОГРАНИЧЕНИ РЕСУРСИ

Дейност	Задача	Отговорник	Срок	Източник на финансиране	Необходими средства	Ефект
Повишаване на обществената култура и съзнанието по проблемите на околната среда	Информационна кампания относно нормативната уредба в областта на опазване на околната среда	Община Трявна	2021-2027	Община Трявна	-	Повишаване на общественото съзнание и екологичната култура на населението
Привличане на обществеността в процеса на вземане на решения	Участие на обществеността в обсъждане на важни екологични	Община Трявна	2021-2027	Община Трявна	-	
Създаване на екологичен образователен център за екологично образование		Община Трявна	2021-2027	Община Трявна	-	
Публикуване на „Зелен телефон“ и електронна поща , на който гражданите да могат да подават сигнали за нарушения на нормативните изисквания за отпадъците, както и на предложения за подобряване на политиката по отпадъците.		Община Трявна	2021-2027	Община Трявна	-	

СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ, ОТЧЕТ И КОНТРОЛ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА

За да се изпълнява успешно Общинската програма за опазване на околната среда, се изисква прилагане на система за мониторинг и контрол на изпълнението ѝ. Необходимо е да се извършва и оценка на крайния ефект от нейното изпълнение, както и периодичната ѝ актуализация в случаите на промяна в обстоятелствата или необходимост от корекция на целите.

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО, МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ НА ПРОГРАМАТА

За да се гарантират действителните резултати, е изградена системата за мониторинг и контрол на базата на европейското, националното и местното законодателство. Програмният мониторинг и контрол е тази част от програмата, която следи за правилното изпълнение на избраната стратегия по отделни мерки, които са изброени в плана за действие. Системата на програмния мониторинг и контрол позволява да се определи дали Общината се приближава към планираните стратегически цели.

Изпълнението на конкретните мерки и дейности, които водят до постигане на планираните цели, е задължение на община Трявна в нейната административна цялост. Общинската администрация следва своевременно да подготвя и внася проекти за финансиране на дейностите по опазване на околната среда.

Разпределението и прецизирането на задачите от Плановите за действие към съответните експерти по специалности и включването им в годишната програма на община Трявна за съответната година, както и проследяването на планирането, изпълнението и спазването на сроковете са задължения на съответната общинска структура, определена за извършването на тези дейности, съгласно актуалния към релевантния момент Устройствен правилник за организация и дейността на общинска администрация Трявна. Съобразно Устройствения правилник се определят и отговорните структури/експерти от Общинската администрация отговарящи за оперативните дейности, свързани с отчетността, организацията и координацията с други структури (в и извън Общината), имащи отношение към изпълнението и контрола на програмата.

Наблюдението и оценката на ПООС ще се извършва с оглед постигането на ефективност и ефикасност от изпълнението ѝ. Предметът на наблюдение включва изпълнението на целите и приоритетите на Програмата, организацията и методите на изпълнение, прилагани от съответните административни структури. Наблюдението е важен елемент, който позволява да се засили или намали активността в конкретна насока, да се предприемат коригиращи действия, ако напредъкът е неудовлетворителен или, ако условията се изменят.

Оценката включва информация от наблюдението и от други източници на ефектите от предприетите действия и на резултатите от тях. Извършването на оценката ще осигури на управлението механизми на контрол чрез информация за разходите и за резултатите.

Оценката дава възможност да се проследи ефектът от планираните и реализираните дейности. Информация за оценката следва да се предостави по подходящ начин на обществеността, като по този начин се представят пред хората проблемите, планираните инициативи и най-вече напредъкът по постигането на визията и главната стратегическа цел.

В процеса на наблюдение, спазването на принципите за партньорство, публичност и прозрачност се осигуряват от община Трявна. Контролът върху изпълнението на Общинската програма за опазване на околната среда се извършва от Общински съвет - Трявна по отчети за изпълнението ѝ, внасяни ежегодно от Кмета на Общината.

ПЕРИОДИЧНОСТ НА АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМАТА ЗА ОКОЛНА СРЕДА/ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ

Настоящата Програма за опазване на околната среда на община Трявна е с период на действие от 2021 до 2028 г. Съгласно чл. 79, ал. 5 от ЗООС, Кметът на община Трявна може да предложи допълване и актуализиране на ПООС. Измененията, допълненията и актуализацията на Общинската програма за опазване на околната среда се приемат от Общински съвет - Трявна.

Настоящата Общинска програма следва да бъде актуализирана при съществени промени в националното законодателство или по съображения, които биха допринесли за подобряване на плана за действие, например при навлизане в нов програмен период на страната, както и на общините или при изготвянето на значителен брой стратегически документи, финансови инструменти и др., чиито възможности следва да бъдат използвани.

Изработването на нова Програма за опазване на околната среда на община Трявна се налага поради изтичане на срока на действие на съществуващата ПООС, а именно 2020г.

ОТЧЕТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА ЗА ОКОЛНА СРЕДА ПРЕД ОБЩИНСКИ СЪВЕТ- ТРЯВНА И РИОСВ - ВЕЛИКО ТЪРНОВО

В съответствие с изискванията на чл. 79 от ЗООС, Програмата се приема от Общински съвет - Трявна, който контролира изпълнението ѝ. Кметът на община Трявна трябва ежегодно да внася в общинския съвет отчет за изпълнението на Програмата за околна среда. В този отчет се отбелязват постиженията и слабостите при изпълнението на програмата, които стават достояние и на обществеността чрез публикуването им на интернет страницата на община Трявна и по друг подходящ начин. При необходимост се правят предложения за допълване и актуализиране на програмата.

Отчетът за изпълнението на Програмата да се изготвя и внася в Общински съвет – Трявна до 31 март всяка година. Екземпляр от отчета за изпълнението на Програмата за околна среда трябва да бъде представян за информация и в РИОСВ-Велико Търново, съгласно чл. 79, ал. 6 от ЗООС.